

PEDAGÓGUSOK

LAPJA

LXVII ÉVFOLYAM
A PEDAGÓGUSOK SZAKSZERVEZETE HÍRLAPJA ÉS HÍRLEVELE
2011. NOVEMBER 10.
ALAPÍTVÁ: 1945-BEN

11.

A SÁNTA KUTYA ÉS A KÖZNEVELÉSI TÖRVÉNY

Az a tény, hogy a kormány elfogadta az új köznevelési törvényt, lehetett volna akár oktatásunk örömmünnepe is. Nem az lett. Ehelyett az elkészült és a kormány elé tárt anyag önnön vádiratává vált attól a nyilvánosság elől eltitkolt, ám az FN24 oldalain mégis kiszivárgott, 40 oldalas háttér tanulmánytól, amelyben a leszállított tankötelezettségi kor miatt több mint 73 milliárdos megtakarítással, a felső tagozatok összevonásától 633 iskola bezárásával és több mint tízezer pedagógus elbocsátásával számol az oktatási államtitkárság.

Hoffmann Rózsa oktatási államtitkár iziben cáfolta is közleményben a dokumentum létezését. Sőt kijelentette azt is, hogy a háttér tanulmány: „Olyannyira titkos, hogy én sem tudok róla.”

Milyen kár, hogy az oktatási bizottság ülésén épp e kijelentés napján kiderült, az államtitkár asszony nem mond igazat. Hiller István volt oktatási miniszter ugyanis a táskájából elővette a kormány-előterjesztésre készült anyagot, aminek részét képezte az a bizonyos 40 oldalas dokumentum is. Az előterjesztésen pedig szerepelt Hoffmann Rózsa és Réthelyi Miklós, a Nefmi miniszterének aláírása is.

Bár Hoffmann Rózsa nem volt jelen az ülésen, helyettese, Gloviczki Zoltán pirult helyette is. A bizottsági tagok kérdéseire Gloviczki elismerte a dokumentum létezését, és azt mondta, amikor Hoffmann Rózsa erről nyilatkozott, talán rossz választ adott. (Mi tagadás, ez neki is sikerült, mert a háttéranyagban fellelhető negatív dolgokról, mint például az óriási lemorzsolódás, nagyarányú képzetlen munkaerő megjelenése, kijelentette: ezek nem célok, hanem következmények.)

Értem én, ha meg nem is értem az államtitkári hozzáállást, hisz nem könnyű mindezt bevallani. Hoffmann Rózsa se tette, sőt többször hangsúlyozta, és ha pedagógusokkal találkozott, még hangosabban mondta, hogy az új jogszabályból „nem következik sem intézménybezárás, sem pedagóguselbocsátás”. Amikor pedig a szakszervezetek minden államtitkári kijelentés ellenére józan ésszel kiolvasták ezeket a törvénytervezetből, sőt azt is, hogy a törvénytervezet inkább átok, mint áldás a közoktatásnak, és tiltakoztak emiatt, akkor úgy reagált, feltételezésekre vagy esélylatolgató tanulmányokra és nem a törvénytervezet jóváhagyott szövegére alapozva gyanút megfogalmazni és a közvéleményt negatív állításokkal felkorbácsolni nem korrekt dolog. S, ha már lúd, legyen kövér, ha már hitelrontás, akkor legyen súlyos, még azt is hozzátette: a szakszervezeteknek – évszázados küldetésük szerint – „elégedetteknek kellene lenniük”, hiszen a kormány a törvénytervezet elfogadásával arra vállalt garanciát, hogy az elkövetkező években a pedagógus-életpályamodell bevezetésével kiszámíthatóvá teszi a pályát, egyértelművé teszi a pedagógusokkal szemben támasztott elvárásokat, és végre méltó módon rendezi bérüket. Abból pedig, hogy a szakszervezetek ahelyett, hogy örülnének, még a tervezet visszavonását is követelik, arra lehet következtetni, hogy a tiltakozás mögött politikai szándékok húzódnak. Másképp érthetetlen, hogy miért nem támogatják a pedagógusok lényegesen magasabb fizetését.

Arról pedig végképp nem lehet szó, hogy szakszervezeti javaslatra halasszák el a köznevelési törvény benyújtását, és az egyeztetések folytatódjanak róla jövő tavaszig. Már csak azért sem, mert az államtitkár szerint a szakmai, társadalmi szervezetekkel – köztük a szakszervezetekkel is – már egy éve folynak az egyeztetések, a további időhúzás csak „a kommunikációs hadjáratnak” nyújtana teret, egyértelmű kormányellenes politikai érdeket szolgálna. Persze, jól tudjuk, Hoffmann Rózsa szerint az egyeztetés abból áll, hogy ő elmondja a magáét, hallgatói pedig vita nélkül tudomásul veszik azt.

Így aztán „mindenféle politikai szándék” nélkül Réthelyi Miklós nemzetierőforrás-miniszter 2011. november 5-én, szombaton be is nyújtotta az új köznevelési törvényről szóló javaslatot az Országgyűlésnek. A 104 oldalas dokumentum többek közt rögzíti, hogy a köznevelés közszolgálat.

Szerintem meg közügy, mert a csecsemőtől a nyugdíjasig valamilyen módon minden állampolgárt érint most és a hosszú távú jövőben is. Elkéseredésre pedig igazán az ad okot, hogy ennek a törvénynek a készítői – annak ellenére, hogy közmegegyezés volt abban: a közoktatásban van min javítani – nem a legkisebb közös többszöröst, a nemzeti minimumot tekintették kiinduló alapnak, elképzeléseikhez csupán egy szűk réteg ideológiai alapvetését vették figyelembe. Ráadásul minden intézkedést a fiskális politika érdekeinek rendeltek alá. S bár megalkotói ezt tagadják, és elsöprő támogatottságról vizionálnak, sőt arra hivatkoznak, hogy ők az igazi továbbvivői a majd ezeréves magyar iskola hagyományának, épp ők azok, akik szakítva azzal figyelmen kívül hagyták a majd ezeréves magyar iskola nevelésre és oktatásra felelősökkel szembeni elvárásait. Mindennek a levét pedig nemcsak a gyerekek, nemcsak a szülők, nemcsak a pedagógusok, de egész Magyarország issza majd. Lássuk be, ebből a szempontból pedig teljesen mindegy, hogy az oktatást – ahogy korábban – szolgáltatásnak, vagy – ahogy most – közszolgálatnak nevezzük.

Millei Ilona

Kedves Olvasóink! Ez a szám formájában némiképp eltér az eddig megszokottaktól. Az oka egyszerű: az oktatásban jelentős, a rendszerváltás óta nem látott változások tanúi lehetünk. Mi ezeket a törvénykezésből adódó, igencsak kaotikus mozgásokat igyekeztünk nyomon követni. Cikkeink a lapzártáig fennálló állapotokat tükrözik. Az akciók és a reakciók, az egymást követő gyors történések azonban azt kívánták, megjelenítésükkor olykor visszafelé haladjunk az időben. Reméljük, sikerült hű képet adnunk a történetekről.

A Szerkesztőség

BENYÚJTOTTÁK A KÖZNEVELÉSI TÖRVÉNYT

Benyújtotta a nemzeti erőforrás miniszter az új köznevelési törvényről szóló javaslatot az Országgyűlésnek november 5-én. A 104 oldalas dokumentum a többi között rögzíti, hogy a tanév végén legalább 60 napos nyári szünetet kell biztosítani, a tankötelezettség 16 éves korig tart, és tartalmazza a pedagógus-életpályamodellben elérhető fokozatokat. A modell 2013. szeptember 1-jén léphet életbe.

Az Országgyűlés honlapján közzétett dokumentum rögzíti, hogy a köznevelés közszolgálat, az alaptörvényben foglalt ingyenes és kötelező alapfokú, valamint ingyenes és mindenki számára hozzáférhető középfokú nevelés-oktatáshoz való jog biztosítása az érettségi megszerzéséig és az első szakképesítésre történő felkészítés a magyar állam közszolgálati feladata.

A javaslat alapján a gyermek abban az évben, amelynek augusztus 31. napjáig a harmadik évét betölti, a nevelési év kezdő napjától legalább napi négy órában óvodai foglalkozáson vesz részt. A változás 2014 szeptemberétől lépne életbe. Az óvodavezető a szülő kérelmére és a védőnő egyetértésével, a gyermek jogos érdekét szem előtt tartva felmentést adhat a kötelező óvodai nevelésben való részvétel alól, ha a gyermek képességeinek kibontakoztatása, sajátos helyzete, családi körülményei ezt indokolják. Az óvodába járás kötelezettsége ötéves korig családi napköziben is teljesíthető lenne. A tankötelezettség hatéves kortól 16 éves korig tartana, a sajátos nevelési igényű tanuló tankötelezettsége pedig meghosszabbítható lenne legfeljebb 23. életévének betöltéséig. A tankötelezettség felső határa leszállításának legfőbb indoka, hogy a kötött iskolai rendszertől, a közismereti oktatástól elforduló, motiválatlan tanuló mielőbb átléphet a munka világába – olvasható.

Az elsőtől a nyolcadik évfolyamig, továbbá a nemzetiségi nevelés-oktatásban és a gyógypedagógiai nevelés-oktatásban az állam biztosítaná, hogy a tanuló számára a tankönyvek térítésmentesen álljanak rendelkezésre. A térítésmentes tankönyvellátást első alkalommal a 2013/2014. tanévben az első évfolyamra beiratkozott tanulóknak, ezt követően felmenő rendszerben kell biztosítani az államnak.

(Folytatás: 3. oldal)

OLVASD, ÉS ADD TOVÁBB!

A Pedagógusok Lapja évi előfizetési díja 5 százalék áfával 4100 forint. Az intézmények banki átutalással (számlaszám: 11707024-20100456) fizethetnek elő, az egyéni érdeklődőknek csekket postázunk.

Az egész oldalas hirdetés (A/4-es formában, fekete-fehéren) 100 000 forint, a féloldal 50 000, a negyedoldal 25 000 forint. Az apróhirdetés szavanként 50 forint. Minden egyes díjtételt 25 százalékos áfa terhel. A hirdetések beküldésének határideje: a megjelenési hónap 3. napja.

PEDAGÓGUSOK LAPJA

A Pedagógusok Szakszervezetének hírlapja és hírlevele

Főszerkesztő: **Millei Ilona**

Technikai szerkesztő: **Márfiné Béczi Erika**

Szerkesztőség: 1068 Budapest, Városligeti fasor 10. Telefon/fax: 322-8464

Levélcím: 1417 Budapest, Postafiók 11

Kiadja: a Pedagógusok Szakszervezete Országos Irodája

1068 Budapest, Városligeti fasor 10. Központi telefon: 322-8452-től 56-ig

Felöl kiadó: **Galló Istvánné elnök**

Internet: www.pedagogusok.hu; E-mail: pedlap@pedagogusok.hu

Terjeszti: a Pedagógusok Szakszervezete. Évi előfizetési díj: 4100 Ft

Index: 26651 ISSN 0133-2260

A HOFFMANN-TERV TITKOS RÉSZEI

A leszállított tankötelezettségi kor miatt több mint 73 milliárdos megtakarítással, a felső tagozatok összevonásától 633 iskola bezárásával számol az oktatási államtitkárság. Az előbbi 5 ezer, az utóbbi közel 3 ezer tanár elbocsátását jelenti. A tanárok az egész napos iskolában „tanítják majd le” a megemelt óraszámukat. Mindez a köznevelési törvény titkos mellékletében olvasható.

Az október 12-én nyilvánosságra hozott, kormány által kedden elfogadott törvényhez tartozik egy 40 oldalas háttéranyag is, amelyet nem hozott nyilvánosságra az oktatási államtitkárság. Az FN24.hu birtokába jutott dokumentum táblázataiban érdekes adatokra bukkanhatunk többek között arra vonatkozóan, hogy mennyi megtakarítást remélnek Hoffmann Rózsák a tankötelezettség korhatárának leszállításától. Bár az államtitkár folyton azt kommunikálta, hogy ennek a lépésnek a lényege az, hogy azok a fiatalok, akik már nem akarnak tanulni, hamarabb munkába állhassanak, a dokumentum lehetséges veszélyként leírja, hogy megemelkedhet a képzettség nélküli fiatalok aránya. Az már-már parodisztikus elem, hogy a „versenyképességi hatáznál” mit várnak a terv alkotói saját művük hatásaként: „...képzettség nélkül, szakmai tudás hiányában és az eddigieknél fiatalabb korban (16 évesen) az oktatási rendszerből kikerülő fiatalokat.”

A tankötelezettség leszállításának lényege azonban a költségvetési megtakarítás. (Nem véletlenül a gazdasági tárcától ered az ötlet.) A háttérszámítás szerint már a bevezetés évében 21,29 (2015-ig 73,23) milliárd forintot spórolna meg az állam a fiatal emberek kitisztásával a rendszerből. Ez 4094 pedagógus elbocsátásával jár majd. A második legnagyobb spórolási tétel a gyereklétszám fogyásából adódó pedagógusszám-csökkenés. Ez 4183 tanárt érint, és több mint 52 milliárd megtakarítást jelent.

Még két területen tervez megtakarítást a köznevelés szép új világa: a felső tagozatos osztályok összevonásával és a szakiskolák hároméves, duális rendszerre való átállításával. Dicséretes dolog a spórolás persze, de ha hozzáesszük, hogy e tételek mivel járnak, már nem lehet ilyen optimista sem a szülő, sem a pedagógus, sem a jövő hazai gazdasága. Felső tagozat működését ott engedélyezi a törvény, ahol legalább két párhuzamos osztály van, azaz a kisiskolák nagy részét be kell zárni, össze kell vonni. A tervezet szerint 633 feladatellátási hely szűnik meg, több mint 50 ezer gyerek kerül át más intézménybe, és közel 3 ezer pedagógus kerül az utcára. A megtakarítás 2015-ig közel 28 milliárd forint. Ráadásul – s ezt is leírják Hoffmannék – azokról a településekről, ahol megszűnik a felső tagozat, amelyik szülő teheti, már alsóból is kiveszi a gyereket, és inkább egy nagyobb iskolába viszi.

Ami a szakiskolák 3 éves, szinte lenullázott közismereti oktatású duális képzésre való átállását illeti, szintén közel 25 milliárdos megtakarítást vár a tervezet. Mint írják, az új rendszerrel megnő a diákok esélye sikeresen belépni a munka világába, ugyanakkor azt is előrevetítik, hogy az általános ismeretek és tanulási kompetenciák háttérbe szorulhatnak. A két mondat minden munkaügyi szakember szerint kioltja egymást, hiszen hogyan tudna sikeresen munkát találni ma valaki, aki nem képes elsajátítani az állandóan változó munkakörhöz tartozó készségeket vagy a megfelelő gépek kezelését. A szakképzésnél is jelzi a dokumentum, hogy tanári elbocsátásokra kell számítani, de nem számszerűsíti ezt az adatot.

Ezek a köznevelési terv költségvetési szempontból pozitív (de minden más szempontból katasztrofális) változásai.

(Folytatás: 3. oldal)

BENYÚJTOTTÁK A KÖZNEVELÉSI TÖRVÉNYT

(Folytatás a 2. oldalról)

A tanuló tudásának értékelésénél jeles (5), jó (4), közepes (3), gyenge (2), elégtelen (1) osztályzat adható, az eddigi elégséget váltja fel a gyenge minősítés. Az iskola igazgatója a szülő kérésére legfeljebb egy alkalommal engedélyezheti az iskola első évfolyamának megismétlését, akkor is, ha a tanuló az előírt tanulmányi követelményeket sikeresen teljesítette. Az osztálylétszámok minimumát és maximumát is tartalmazza a javaslat, ez óvodában 13 és 25, alsó és felső tagozaton 14 és 27, gimnáziumban és szakközépiskolában 26 és 34, szakiskolában 16 és 28, a Híd program osztályokban 8 és 15, a kis létszámú fejlesztő pedagógiai osztályokban 7 és 13 lehet. Az anyag szerint a tanítási év utolsó napját követően pedig legalább 60 – szakképző iskolában legalább 30 – összefüggő nappól álló nyári szünetet kell biztosítani.

A javaslat rögzíti az egyes iskolatípusokat, működésük feltételeit. A köznevelési intézményrendszer alapvetően nem változik a korábbi törvényi rendelkezésekben foglaltakhoz képest. Az indítvány tartalmazza a szülők, a pedagógusok köteleességét és jogait, a pedagógiai szolgáltatásokat, programokat, és részletesen kitér a köznevelési Híd programokra is, amelyek segítenek a tanulónak a középfokú nevelés-oktatásba, szakképzésbe való bekapcsolódáshoz vagy a munkába álláshoz, valamint az önálló életkezdéshez szükséges ismeretek megszerzéséhez.

Általános iskolában a nevelés-oktatást a délelőtti és délutáni tanítási időszakban olyan módon kell megszervezni, hogy a foglalkozások legalább 16 óráig tartanak, továbbá 17 óráig – vagy addig, amíg a tanulók jogszerűen tartózkodnak az intézményben – gondoskodni kell a tanulók felügyeletéről.

A dokumentum szerint az iskola a nappali rendszerű iskolai oktatásban megszervezi a mindennapos testnevelést heti öt óra keretében, amelyből legfeljebb heti két óra a kerettanterv testnevelés tantárgyra vonatkozó rendelkezéseiben meghatározott oktatásszervezési formákkal, műveltségterületi oktatással, iskolai sportkörrel vagy versenyszerű sporttal kiváltható.

Új elemként a jövőben az érettségi vizsga megkezdésének feltétele 50 óra közösségi szolgálat elvégzésének igazolása lenne.

Érettségi vizsgát a tanulóknak öt tantárgyból kellene tenniük, ezek a következők: magyar nyelv és irodalom, történelem, matematika, idegen nyelv – a nemzetiségi nevelés-oktatásban részt vevők számára anyanyelv és irodalom – és egy kötelezően választandó vizsgatárgy, valamint a szakközépiskolában a szakközépiskola ágazatának megfelelő szakmai vizsgatárgyból. A javaslat kitér arra, hogy az iskolák a magyarországi és a külhoni magyar fiatalok kapcsolatainak kialakításáról és erősítéséről, valamint a Magyarország határain kívül élő magyarság bemutatásáról szóló országgyűlési határozat alapján a 9–11. évfolyamok valamelyikén határon túli kirándulásokat szerveznek.

A nevelési-oktatási intézményekben pedagógus-munkakörökben dolgozó pedagógus heti teljes munkaidejének 80 százalékát az intézményvezető által a törvényben meghatározott feladatok ellátásával köteles tölteni, a munkaidő fennmaradó részében a munkaideje beosztását vagy felhasználását maga jogosult meghatározni. A teljes munkaidő 55–65 százalékában tanórai és egyéb foglalkozások megtartása rendelhető el.

A pedagógusok a gyakornok, pedagógus I., pedagógus II., mesterpedagógus, kutatótanár fokozatokat érhetik el, a javaslat melléklete tartalmazza az egyes fizetési kategóriákat is.

(Forrás: MTI)

A HOFFMANN-TERV TITKOS RÉSZEI

(Folytatás a 2. oldalról)

A többi elképzelés növeli a közoktatásra fordítandó forrásigényt. Összesen 717,31 milliárd forint többletköltséggel számol a tervezet 2015-ig. Ez – ha a kormány ennek tudatában fogadta el a törvényt egyáltalán – lehetne jó hír is. Az ördög azonban itt is a részletekben van.

Itt van mindjárt az egész napos iskola, ami szakmailag persze teljesen zavaros a tervezetben (hiszen ez leginkább egy „délelőtti tanítunk, délután napközi”-kombinációhoz hasonlít, nem egy kidolgozott, egész napra széthúzott, hatékony oktatási formához). Erre 45 milliárd forint többletet számol a dokumentum. Mivel minden fórumon hangoztatja az államtitkár és a munkatársai, hogy a törvényben pedagógusok számára előírt heti 32 órás kötelező iskolában töltött idő valójában nem jelent pluszmunkaterhet, érdekes az a – nem nyilvános dokumentumban leírt – kitétel, hogy az egész napos iskolával járó plusz pedagógiai munka a 32 óra terhére szervezhető meg. Azaz: a pedagógusok óraszámát is megemeli a tervezet, csak ilyen körmönfont módon.

Az, hogy az önkormányzatoktól az állam átveszi az iskolák fenntartását a tervek szerint 2015-ig 136,2 milliárddal kerül többé az adófizetőknek – olvasható a tervezetben. Felmerül a kérdés, akkor mi végre ez az átalakítás. Ennyi pénzből – szintén a terv adatait alapul véve – finanszírozható lenne a mindennapos testnevelés bevezetése (82,4 milliárd), és nem kéne kirúgni a „problémás” 16 éven felüliek nagy részét a közoktatási rendszerből (nem kéne itt megspórolni azt a 73,23 milliárdot). A mindennapos testnevelés tételénél azonban elég elnagyoltak a számítások, mert ahhoz képest, hogy 82,4 milliárd pluszköltséget jelenít meg 2015-ig a terv, később már a tornatermek építését is említi, amelyek költségei viszont 2020-ig 224 milliárdra is rúghatnak.

A legnagyobb pluszköltség a pedagógus-életpályamodellre kell, 2015-ig 381,5 milliárd forint. A törvény 2013 szeptemberétől vezetné be a béműveléssel, de a tanárok munkájának minőségi ellenőrzésével, időszakonként vizsgával járó modellt. A bevezetés évében 61, 2014-ben 91, 2015-ben 229,5 milliárd költségvetési pluszforrást igényel az államtitkárság számításai szerint a rendszer.

Összességében az derül ki a köznevelési törvényhez készített háttérszámításokból, hogy a szakképzés átalakítása, a felső tagozatok összevonása és a tankötelezettségi korhatár csökkenése, illetve a gyermeklétszám csökkenéséből adódó pedagóguslétszám-csökkenés miatti, összesen 178,92 milliárdos – döntő többségében romboló hatású – spórolással, viszont 538,39 milliárdos – vitatott eredményességgel járó – többletköltséggel jár 2015-ig a Hoffmann-terv.

Biztos, hogy átgondolta a kormány, amikor elfogadta?

Sajtótájékoztatóján Hoffmann Rózsa azt állította, hogy az új jogszabályból „nem következik sem intézménybezárás, sem pedagóguselbocsátás”. Az általa fémjelzett köznevelési terv – nem nyilvános – háttérszámításai szerint azonban a felső tagozatok összevonásával 2820, a szakképzés átalakításával 2284, a tankötelezettség leszállításával 4904 pedagógus-álláshely szűnik meg, azaz összesen csak a terv miatt 2015-ig tízezer. Plusz a gyermeklétszám csökkenése miatt még több mint 4 ezer. Igaz, pluszban óvodapedagógusra, testnevelőtanárra, valamint néhány fejlesztő tanárra szükség lesz, de kevésbé valószínű, hogy a tanárok átképeznék magukat e területekre.

(Forrás: FN24)

KEMÉNY BÍRÁLAT A JELENLEGI OKTATÁSPOLITIKÁNAK

Törvény nem készülhet hatástanulmány nélkül, annak közérdekű adatai nem titkosíthatók

Az új köznevelési törvénynek koránt sincs elsöprő támogatottsága, az oktatási államtitkárság csúsztat és félretájékoztat ebben a kérdésben. A törvénytervezetet gyakorlatilag szakmai egyeztetés nélkül készítették el. Ez derült ki az Illyés Gyula Gimnázium és Szakközépiskola igazgatója és pedagógusai, valamint a Pedagógusok Szakszervezete és a Pedagógusok Demokratikus Szakszervezete elnökeinek október 28-i tájékoztatóján.

Mindössze két hete volt a szakmának arra, hogy a szeptember 30-án nyilvánosságra hozott köznevelési koncepciót annak a kormány általi elfogadásáig, október 15-ig véleményezze. A kollégák tapasztalatai megegyeznek a szakmai, és az érdekvédelmi szervezetekével, vagyis csak az államtitkárság nevezte az általuk tartott tájékoztatásokat egyeztetésnek, a résztvevők javaslati süket fülekre találtak – hangzott el azon a sajtótájékoztatón, amelyet a budaörsi Illyés Gyula Gimnázium és Szakközépiskola igazgatója és tanárai, valamint a Pedagógusok Szakszervezete és a Pedagógusok Demokratikus Szakszervezete elnökei tartottak október 28-án.

Szakmai és nem politikai volt a kritika

A gimnázium tanára, *Szép Adrienn* elmondta, felhívásukat a törvénytervezet megváltoztatására, egy valódi egyeztetési folyamat elindítására és a nemzeti oktatási kerekasztal összehívására október 24-én tették nyilvánossá, a támogató visszajelzések folyamatosan érkeznek hozzájuk nemcsak pedagógus kollégáktól, iskoláktól, szakmai szervezetektől, de szülőktől is. Sokan tisztelik a bátorságukat, és megköszönik azt, hogy olyan pedagógusokért is szót emelnek, akik nem tudnak, nem mernek véleményt nyilvánítani, mert fenyegetve érzik magukat, az állásukat, egzisztenciájukat. Sokan aggódnak értük is. (A sajtótájékoztató napjáig ezres nagyságrendben írták alá a felhívást, de nyilvánosan csatlakozott hozzájuk a Kéthly Anna Kulturális Egyesület is.) (A gimnázium felhívása az 5. oldalon olvasható.)

A gimnázium igazgatója, *Árendás Péter* visszautasította *Gloviczki Zoltán* az ő felhívásukra közzétett levelét, amelyben az oktatási államtitkár-helyettes egyebek mellett hamis állításokkal, hisztériakeltéssel, politikai agitációval vádolta meg. (A *Gloviczki*-levélen még *Wittinghoff Tamás*, Budaörs polgármestere is megdőbönt, azt pökhendinek és igaztalannak tartotta. Hozzátette, az új koncepció egyébként is alapjaiban sérti az önkormányzatiság elvét.) *Árendás Péter* leszögezte, ők felhívásukban megalapozott információk alapján szakmai és nem politikai kritikát fogalmaztak meg.

Tollner József arról beszélt, sokan

vannak a törvény ellenzői, akiknek az államtitkárság nem vette figyelembe a javaslatait, véleményét. Többek között a koncepció miatt mondott le *Loránd Ferenc* is. Az Illyés Gyula Gimnázium és Szakközépiskolába eljuttatott aláírásokat november 3-án egyébként átadják az Országgyűlés elnökének, ezzel is felhívva a képviselők figyelmét, hogy nem igaz az államtitkár asszonynak azon állítása, hogy a pedagógustársadalom egyöntetű örömmel fogadta ezt a törvényt.

PSZ: a közoktatás mindannyiunk ügye

Galló Istvánné, a PSZ elnöke megköszönte a gimnázium meghívását a sajtótájékoztatóra, és megköszönte a sajtónak, hogy felhívja a társadalom figyelmét a közoktatás ügyére, arra, ami nemcsak a pedagógusoknak, nemcsak a szakszervezeteknek, hanem mindannyiunknak ügye.

Mint mondta: az országot járva, kollégákkal, szülőkkal beszélve egyre nyilvánvalóbb, pontatlan megállapítás, hogy a jogszabálynak elsöprő támogatottsága lenne, azt egyre többen kritizálják. Hozzátette, természetesen vannak, akiknek a véleménye megegyezik a törvény filozófiájával, ők támogatják is. Kijelentette, a törvény tartalmáról már többször, több helyen kifejtette a véleményét, ez alkalommal két egyéb, a törvénnyel összefüggő dologra kíván reagálni. Az egyik az az október 27-én elhangzott államtitkári nyilatkozat volt, amelyben *Hoffmann Rózsa* azt állította, hogy a koncepció tavaly december óta ismert, és mindenki elmondhatta róla a véleményét. Ez nem így volt. A kodifikált törvény október 11-én került nyilvánosságra, véleményeket ehhez október 25-ig lehetett beküldeni. A véleményezésre adott idő túlságosan is rövid volt, a tervezetet, amely a múlt héten átment a közigazgatási egyeztetésen, már október 25-én, kedden a kormány elé terjesztették, azon napon, amikor a szakmai vélemények utolsó beadási határnapja volt, így az akkor érkezett véleményeket nem is lehetett már figyelembe venni. Ezért *Hoffmann Rózsa* állítása arról, hogy megfelelő időt adtak a véleményezésre, csúsztatás volt.

Galló Istvánné beszélt arról az egyik hírportálon nyilvánosságra került titkos háttérszámításról is, amelyben leírták,

szám szerint hány pedagógust bocsátanak el, és hány iskolát zárnak majd be. Kiemelte, a jelenleg hatályos Munka törvénykönyve 21. paragrafusáról szól, hogy az állami szervezeteknek, jelen esetben a minisztériumnak (Nefmi) a szakszervezetekkel együtt kell működni, érdekvédelmi munkájukat érdemi információval elő kell segíteni, azok észrevételeire, javaslataira vonatkozó álláspontjukat 30 napon belül kötelesek velük közölni. A PSZ elnöke leszögezte, a szakszervezet tavaly december óta több ízben írásbeli javaslatot tett, de azokra semmilyen módon nem reagált azóta sem az államtitkárság.

Hatásvizsgálat nélkül nem készülhet törvény

Galló Istvánné beszélt a még hatályban lévő jogalkotási törvényről is. Mint mondta, lehet, hogy az interneten nyilvánosságra hozott titkos anyagot *Hoffmann Rózsa* – ahogy megjelenése után állította – valóban nem ismerte, lehet, hogy nem is ő készítette, de azt az államtitkár asszonynak is tudnia kell, hogy hatásvizsgálat nélkül nem készülhet törvény. Vagyis, amikor *Hoffmann Rózsa* a kormány elé terjesztette a törvényt, mellékelnie kellett a hatásvizsgálatokat is, amelyek megmutatják, mindez hogyan érinti a tanulókat, az oktatásban részt vevőket. Vagyis, *Galló Istvánné* szerint ha az államtitkár valóban nem ismer ilyen számításokat, akkor az, ha meg igen, csak nem hozza azokat nyilvánosságra, akkor az a baj. A közérdekű adatok ugyanis nem titkosíthatók.

A PSZ elnöke közölte azt is, nem igaz, hogy nem lesz létszámcsökkentés. A PDSZ-szel közösen állítják, hogy lesz, és nem azért teszik, mert szeretnék azt. Csak hogy ha államosítanak és bezárhatnak intézményeket, ha a tankötelezettséget 18-ról 16 évre csökkentik, ha 40 százalékkal csökkentik a gimnáziumi férőhelyek számát, ha a szakképzésben drasztikusan csökkentik a közismereti órák számát – a nemzetgazdasági minisztérium le is írta két hónappal ezelőtt, hogy több mint 7 ezer pedagógus elbocsátására számít emiatt –, ha kötelező lesz 32 órát a pedagógusnak az iskolában eltöltenie, akkor mindez elbocsátással jár.

(Folytatás az 5. oldalon)

KEMÉNY BÍRÁLAT A JELENLEGI OKTATÁSPOLITIKÁNAK

(Folytatás a 4. oldalról)

Galló Istvánné elmondta: azt szeretné, ha az államtitkár asszony elmondaná, a 32 órás benntartózkodással kapcsolatban kommunikációjában miért tért át a „kemény munkáról” az „intenzívebb munkára”, és szeretné, ha Hoffmann Rózsa azt is elmagyarázná, egy pedagógus esetében mit jelent az intenzívebb munka. Hozzátette, szeretné, ha a szülők – akiket szerinte Hoffmann Rózsa laikusoknak tekint – is elmondanák véleményüket, és a képviselők ez alapján szavaznának a törvényről, ha már az ő javaslataikat nem veszik figyelembe.

A Nefmi összekeveri „a döbönt csendet a hallgatás-beleegyezéssel”

Mendrey László, a PDSZ elnöke szerint a Nefmi kommunikációja nem őszinte, a tárcá összekeveri „a döbönt csendet a hallgatás-beleegyezéssel, ami minimum csúsztatás”. Azt mondta, sokan azért hallgatnak, mert féltik az egzisztenciájukat, de lassan összeáll „egy fal”, végre merik vállalni és terjeszteni a véleményüket.

A PDSZ elnöke közölte, az államtitkárság részéről támadás éri mindkét szakszervezetet, pedig – hangsúlyozta – az összes parlamenti pártnak sincs annyi tagja, mint a két szervezetnek.

Mendrey László a KDNP-re utalva úgy fogalmazott: „egy észlelhetetlen taglétszámú párt képviselői”, akik 36-an ülnek a parlamentben, kaptak lehetőséget

arra, hogy a közoktatást „fenekestül felforgassák” a saját elképzeléseiknek megfelelően, eszük ágában sincs megkérdezni azokat a szakmai szervezeteket, akik nem az ő álláspontjukat képviselik, ez pedig elfogadhatatlan.

A sajtótájékoztató résztvevői azt mondták: tudják, hogy a mostani rendszernek sok hibája van, és egyetértenek azzal, hogy az állam vállaljon nagyobb felelősséget a közoktatásban, de ezt az önkormányzatokon keresztül is megteheti. Szerintük senki nem adott értelmes magyarázatot arra, hogy az új rendszer mitől lesz jobb és mennyibe fog kerülni; úgy gondolják, hogy jelenleg nincs törvényhozási kényszer.

PL-összeállítás

FELHÍVÁS TILTAKOZUNK A KÖZNEVELÉSITÖRVÉNY-TERVEZET VISSZÁSSÁGAI ELLEN

HAMISAN állítja a törvénytervezet, hogy növeli az intézmények és a pedagógusok szakmai önállóságát,

- hiszen központilag előírt értékeken és (tananyag)tartalmakon alapuló közoktatást vezet be,
- hiszen a jelenlegi értékszínvonalat félrevezetően értékeslegességeknek nevezi, ennek felszámolására törekszik, ugyanakkor egyetlen értéket sem nevez meg,
- hiszen a NAT-ban megjelölt fejlesztési kompetenciákhoz kötelezően megtanítandó tartalmakat rendel,
- hiszen a helyi tanterv a központi kerettantervtől (az eddigi 30 százalék helyett) legfeljebb 10 százalékban térhet el, és ezzel számos iskolában lehetetlenné válik az eddigi pedagógiai kínálat továbbvitele,
- hiszen még az engedélyezett tankönyvek számát is minimalizálja,
- hiszen az erős központosítás bürokratikusá teszi az iskola belső szervezetét, és az igazgató munkáját szinte kizárólag a végrehajtásra korlátozza,
- és mindezt egyáltalán nem kompenzálják a tantestülethez kerülő döntési jogosítványok.

HAMISAN állítja a törvénytervezet, hogy az iskolarendszer eredményessége javulni fog, és húzóerővé válik a tudás,

- hiszen leszállítja a tankötelezettség korhatárát,
- hiszen az érettségit nyújtó középfokú iskolákban való továbbtanulást keretszámokkal korlátozza,
- hiszen az iskolák működését és a pedagógusok munkáját meghatározó döntések meghozatalának jogát elveszi a helyi körülményeket ismerő közösségektől,
- hiszen a centralizációval rendkívül megnehezíti, szinte lehetetlenné teszi az alkotó szellemű helyi pedagógiai műhelyek működését (uniformizált helyi tantervek),
- hiszen a központosított minősítő eljárás a fenntartói akarat és értékrend érvényesítésének (büntető) eszközévé válhat,
- hiszen a drasztikus óraszám-növekedésnek a tömeges elbocsátás mellett egyenes következménye a természetes önvédelemből történő teljesítmény-visszatartás, a minőségromlás, az egészségi és mentális állapot romlása, a törvényszerűen kialakuló közöny a tanulók és a tanítás iránt.

AZ IGAZSÁG tehát az, hogy ez a törvénytervezet nem elégséges szakmai és érdekvédelmi egyeztetés eredménye. A pedagógusokat nem alkotó embernek, hanem végrehajtó közszolgának tekintik. Közszolgálatot akarunk végezni, de nem szolgaként, hanem autonóm értelmiségiként!

KÖVETELJÜK, HOGY ALAKULJON NEMZETI OKTATÁSI KEREKASZTAL, AMELY ALAPOSAN ÁTTEKINTI A NEMZET ELŐTT ÁLLÓ NEVELÉSI ÉS OKTATÁSI FELADATOKAT, AZOKBAN MEGEGYEZIK, ÍGY KONSZENZUSOS DÖNTÉSEKKEL ELINDULHATUNK A HOSSZÚ TÁVÚ OKTATÁSI REFORM ÚTJÁN!

Célunk, hogy ennek a törvénytervezetnek a november 4-re tervezett elfogadását halasszák el.

Kérjük, amennyiben egyetért, aláírásával jelezze!

Postacímünk: 2040 Budaörs, Szabadság út 162.

Csatlakozási szándékukat e-mailben is kifejezhetik.

Email: gimnazium@illyes-bors.sulinet.hu

Felhívásunkra az aláírásokat november 2-ig várjuk, mert azokat az Országgyűlés elnökének kívánjuk benyújtani. A budaörsi Illyés Gyula Gimnázium és KSZKI alábbi tanárai, dolgozói.

HOFFMANN: NINCSENEK TITKOS MELLÉKLETEK

A PSZ nem politikai indíttatásból nem támogatja a tervezetet

Nem bocsátanak el tömegesen pedagógusokat, és nem lesznek tömeges iskolabezárások sem – közölte az oktatási államtitkár a Megújul a magyar tanügy címmel rendezett sajtótájékoztatón október 27-én. Az államtitkár az fn.hir24.hu értesüléseit cáfolva kijelentette: a honlap által közzétett adatok, amelyek állítólag az új nemzeti köznevelési törvény „titkos” mellékletében szerepelnek, „olyannyira titkosak, hogy ő maga sem tud róla”. A 633 iskola állítólagos bezárása és nyolcezer tanár elbocsátása helyett pedig százmilliárdos forrásbevonással számol a kormányzat a közoktatás terén, sőt a pedagóguslétszám bizonyos mértékű bővítésére is szükség lesz. A PSZ ezt másképp látja.

Hoffmann Rózsa szerint a kormányhivatalok dolga lesz, hogy az iskolai létszámokról tárgyaljanak az egyes intézmények esetében. „Ad kivételes lehetőséget a törvénytervezet arra, hogy ha az adott iskolában alacsonyabb a létszám az előirányozottnál, megmaradhasanak az osztályok, tehát a normaszámoktól el lehet térni” – hangsúlyozta. Kitért arra is, „nincs kitűzött cél, hogy hány tanárt kell esetlegesen elbocsátani”, kalkulációk ugyanakkor vannak, hogy mi várható a későbbiekben a gyermeklétszámok csökkenése következtében. Rámutatott: nem cél, hogy 16 éves korukban „kitegyék” a diákokat az oktatási rendszerből, de akik tanulás helyett dolgozni akarnak, legyen meg erre a lehetőségük. Az egész napos iskola lehetőségével kapcsolatban megállapította: ha azt nem vezetnék be, megoldatlan lenne egyebek mellett a művészi tantárgyak, vagy a mindennapi testnevelési órák megtartása. „A családoktól nem vesszük el a gyermekeket, hanem biztosítjuk, hogy gyermekeik délután 4-5 óráig bent maradhatnak az iskolákban” – fogalmazott. Utalt arra, hogy a köznevelési törvénytervezeten a parlamenti szakaszban lehet még „csiszolni”, az egyeztetési folyamat pedig már egy éve megkezdődött a társadalmi partnerekkel. Több mint 5 ezer oldalnyi véleményt kapott az államtitkárság, ezek egy részét – többek között a szakszervezetek mintegy 20 javaslatát – beépítették a koncepcióba – tette hozzá. Szólt arról is, a pedagógusbérek „karbantartásának” garanciája az, hogy azokat a mindenkori minimálbérhez kötik. A kormány annak tudatában mondott igent a koncepció ezen részére is, hogy tudta, elő kell teremteni a százmilliárdos nagyságrendű összeget erre a célra – fűzte hozzá.

Ugyancsak e napon néhány órával korábban magabiztos interjút adott az államtitkár a Klubrádióknak is. Ebben többek közt arról beszélt, hogy míg a szakszervezetek káoszt látnak a köznevelési koncepció kialakítása körül amiatt, hogy az számtalanszor változott, és valójában nem kérték ki a véleményüket róla, az oktatási államtitkár szerint a legszélyesebb konzultáció jele az, hogy a tervezet folyton változott. Hoffmann Rózsa azt mondta, hogy a kodifikált törvényszöveg csak minimálisan tartalmaz eltéréseket, és nincs benne semmi újdonság ahhoz képest, amit egy éve már mindenki ismer. Ráadásul mintegy tíz alkalmat teremtettek a szakszervezeteknek arra, hogy hozzászóljanak, sőt a véleményekből sokat beépítettek.

Ahogy a Pedagógusok Szakszervezete látja

A koncepcióhoz a szakszervezetek először december elején, másodszor februárban írtak véleményt. Áprilisban azonban új irányt vett a koncepció, és az addigi tervek átdolgozásra kerültek egy új irányítási és finanszírozási filozófia szerint. Ezt a tervet a szakszervezetek már nem látták, hiába jelezték, hogy szeretnék megismerni. Aztán október elején megjelent maga a kodifikált szöveg. Leszámítva, hogy – a teljesség igénye nélkül – már a koncepció címe is megváltozott, az első változatban más volt az egész fenntartói rendszer, abban nem szerepelt az egész napos iskola terve, az első változatban a tankötelezettség határa 17 év volt, a mostaniban 16. Az eredeti elképzeléshez képest továbbá átirták az egész érettségi rendszert, bejött a szakmai érettségi és az érettségi képesítés fogalma, amiről még nem is tudni, mi az, nem volt benne a szakmai szolgáltatás állami monopóliuma, azoknak az iskoláknak a megszüntetése, ahol nincsenek párhuzamos osztályok. Véleményezésre nagyon rövid idő volt. Voltak ugyan olyan kisebb javaslatok, amelyeket az államtitkárság figyelembe vett, de az alapoknál (mint az államosítás vagy a tankötelezettség kérdése) figyelmen kívül hagyták az érdekképviseletek véleményét.

A Pedagógusok Szakszervezete üdvözli a tanári fizetések emelésének tervét. Az államtitkárság jelenlegi kommunikációja azonban félrevezető. Nem szabad ugyanis elfelejteni, hogy a közalkalmazotti bértábla 2008 óta be van fagyaszthatva, a tanárok keresete évek óta nem emelkedett. A pedagóguséletpályamodell természetesen hoz változást. Korábban a kötelező órán felüli pluszmunkáért pénz járt. Most tervezik a fizetések emelését, de nem nagyon beszélnek arról, hogy ehhez a munkaterhek jelentős növekedése párosul. A megemelt pedagógusbérek fogják ellentételezni a pluszmunkákat, tehát nem beszélhetünk valódi keresetnövekedésről. Az lehet, hogy a pedagógusbérek „karbantartásának” garanciája az, hogy azokat a mindenkori minimálbérhez kötik, és a kormány annak tudatában mondott igent a koncepció ezen részére is, hogy tudta, elő kell teremteni a százmilliárdos nagyságrendű összeget erre a célra. Az viszont már más kérdés, hogy azt a több mint százmilliárdos nagyságrendű összeget az oktatási államtitkárság honnan teremti elő. A PSZ feltételezései szerint az elbocsátott pedagógusok

béréből fogja finanszírozni, mert az ország gazdasági helyzetét ismerve nem látja más-hol ennek a fedezetét. A PSZ nem politikai indíttatásból nem támogatja a tervezetet. Úgy látja, hogy az szakmailag hibás és nem a gyerekek érdekeit szolgálja.

Hoffmann aláírta a „nem létezőt”

„Olyannyira titkos, hogy én sem tudok róla” – mondta az államtitkár arról a 40 oldalas háttéranyagáról, amely a kormány által elfogadott köznevelési törvényhez kapcsolódik, és amelyet a nyilvánosság elől eltitkoltak. Helyettese pironkodva ismerte el a dokumentum létezését.

A dokumentum részletesen kifejti, mennyit spórol a törvény az iskolákból elbocsátott tanulókon, illetve azt is, hogy az értelmetlen spórolások mellett összességében több mint 700 milliárd forintos terhet ró a költségvetésre – a terhek jelentős részét Hoffmann Rózsaék a következő kormányra terhelnék. A cikk megjelenését követően az oktatási államtitkár közleményben cáfolta a dokumentum létezését. Egy sajtótájékoztatón pedig kijelentette, az „olyannyira titkos, hogy én sem tudok róla”.

Ugyanazon a napon az oktatási bizottsági ülésre az államtitkár nem ment el, helyettesét küldte el maga helyett. Így *Gloviczki Zoltán*-nak kellett az ezzel kapcsolatos, igencsak kellemetlen kérdésekre válaszolnia. A bizottsági tagok rákérdeztek, mi igaz a titkos háttérszámításokkal kapcsolatban. Sőt *Hiller István* előhúzza a táskájából a kormány-előterjesztésre készült anyagot, aminek részét képezte az a bizonyos 40 oldalas dokumentum is. Az előterjesztésen szerepelt Hoffmann Rózsa és *Réthelyi Miklós* aláírása is. Fekete-fehéren kiderült: nem mondott igazat Hoffmann Rózsa, amikor tagadta annak létezését.

Gloviczki Zoltán elismerte a dokumentum létezését. Az FN24 tudósítása szerint a helyettes államtitkár „elvörösödve próbálta menteni a menthetőt”. Elmondta, hogy az anyagot az Ecostat készítette a törvény alapján. Hoffmann Rózsa, amikor erről nyilatkozott, talán rossz választ adott – mondta Gloviczki. Majd a dokumentumban szereplő negatív következményekről – óriási lemorzsolódás, nagyarányú képzetlen munkaerő megjelenése stb. – kijelentette: „Ezek nem célok, hanem következmények.”

(Forrás: atv.hu/FN24)

A KORMÁNY JÓVÁHAGYTA A KÖZNEVELÉSI TÖRVÉNY TERVEZETÉT

Loránd Ferenc lemondott, a PSZ országos akciót indított

Még javában érkeztek a javaslatok október 25-én a szakmai, a szakszervezeti vagy egyéb, az oktatást szívügyüknek tekintő szervezetektől a köznevelési törvény kodifikált koncepciójához, amikor a kormány már elfogadta azt. Az aktus annak ellenére történt meg, hogy a Nefmi is e a napig adott határidőt arra, hogy a köznevelési törvény társadalmi egyeztetésre bocsátott tervezetével kapcsolatos véleményét bárki eljuttassa az államtitkársághoz. Az Equity Méltányos Közoktatásért Egyesület, a Közoktatás Politikai Tanács Diák Oldala, a Magyar Pedagógiai Társaság és a PDSZ komolyan is vette az államtitkárság kijelentését, ők például épp e napon nyújtották át az államtitkárságnak szakmai észrevétel-gyűjteményüket. A Pedagógusok Szakszervezete pedig országos akciót indított a polgármesterek és a szülők körében annak érdekében, hogy a települések lakosai elmondhassák, és az illetékeseknek eljuttassák véleményüket a koncepcióról.

A kormánynak megfelelt a tervezet

Rövid kis hírben tudatta az MTI október 25-én, hogy a kormány aznap ülésén jóváhagyta a köznevelési törvény tervezetét. A nemzeti hírügynökség a hírben arról is beszámolt, hogy a tervezetről az előző héten tárgyalt az Országos Köznevelési Tanács (OKNT) és az Országos Kisebbségi Bizottság, s hogy az előző szervezetenél 11-en szavaztak a tervezet mellett, hárman ellene és ketten tartózkodtak, az utóbbiból egy tartózkodás mellett nyolcan a tervezet mellett tették le voksukat. Ám arról szemérmesen hallgatott, hogy az OKNT elnöke, Loránd Ferenc, elismert szakmai tekintély lemondott, mert a látogatását is el akarta kerülni annak, hogy ehhez a törvényhez bármi köze volna. (Loránd Ferenc lemondó nyilatkozatát a 10. oldalon olvashatják.)

A javaslatról ezt megelőzően október 18-án tárgyalt a Közoktatáspolitikai Tanács. Hoffmann Rózsa akkor újságíróknak azt mondta, hogy a szakmai oldal nagyjából pozitívan fogadta az elképzeléseket, ugyanakkor a szakszervezeti oldal generálisan elutasította a javaslatot, és annak elhalasztását kérte. A legtöbben a törvény egy-egy részletét érintették a tanácskozáson – számolt be az államtitkár. (Erről a 9. oldalon olvashatnak.)

Méz a szakadozott madzagon

Nem volt ilyen visszafogott azonban Hoffmann Rózsa oktatási államtitkár október 26-án, a kormányzóvivői tájékoztatón. Kijelentette: a magyar társadalomban szokásos heti 40 órán belül marad a pedagógusok munkaideje, és minden tanár érezhetően többet fog keresni. Elmondta, az új jogszabály a nevelést állítja a pedagógiai tevékenység középpontjába, vagyis a teljes személyiség formálását. Kifejtette: 2003-ban kivették a Nemzeti alaptantervből a kötelezően tanítandó ismereteket, ezt azonban most visszaállítják, de nem a törvényben, hanem a jogszabály felhatalmazást ad majd a kormánynak arra, hogy megalkossa azt az új Nemzeti alaptanter-

vet, amely előírja a mindenki számára egységesen biztosított és egységesen továbbítandó tartalmat, a magyar és az egyetemes műveltség minimumát. Megjegyezte továbbá azt is, hogy ismét beindítják az oktatásügy külső szakmai ellenőrzését.

A fő célok között említette az államtitkár a tehetség gondozást, továbbá a leszakadás megállítását, amellyel kapcsolatban elmondta, lehetővé válik, hogy a nagyon nehezen fejlődő gyermekek kis létszámú legyének fejleszthetők normál évfolyamban. Tájékoztatója szerint az óvoda főszabály szerint – 2014-től – hároméves kortól lesz „általános”, egyes nagycsaládoknak azonban lesz lehetőségük arra, hogy ne adják hároméves kortól óvodába a gyermekeiket. Hozzátette azt is, hogy a második Széchenyi-terv keretében jelentős óvodaépítési program indul majd.

A pedagógusokról szólva Hoffmann Rózsa azt mondta, kiszámítható életpályát biztosítanak számukra. Munkaidejük a magyar társadalomban szokásos, heti 40 órán belül marad, ám a munka intenzitása változni fog, ugyanakkor minden tanár érezhetően többet fog keresni. Az új pedagógusbéértábla számítási alapja a minimálbér lesz – ami a jövő évtől 90 ezer forint –, és ahhoz viszonyítva 180-200 százalékon állapítja meg az indulóbéret – ismertette, hozzátéve, hogy ezért bírja el az új rendszer az olyan, viszonylag kisebb összegeknek a megszüntetését, mint például bizonyos pótlékok. Megjegyezte, a pedagógus-életpálya bevezetését eleve 2013. szeptember 1-jére ütemezték.

A szakszervezeteket hamissággal vádolta az államtitkár

A szakszervezetek jelentős elbocsátásokról, iskolabezárásokról szóló aggályaira az államtitkár úgy reagált: az érdekképviselők nem tudják alátámasztani az állításukat a törvény szövegével, az új jogszabályból ugyanis nem következik sem intézménybezárás, sem pedagógus-elbocsátás, így – mint fogalmazott – hamis állítással nem tud vitába szállni. Rámutatott ugyanakkor, hogy ha a gyermekek

száma csökken, matematikailag következhet pedagógus-elbocsátás, de „nem mi fogjuk központilag előírni azt, hogy bocsássanak el pedagógusokat”, hanem az iskolafenntartó összesíti majd a gyermeklétszámokat. Számításaik szerint viszont – folytatta – a nyugdíjazás és a természetes fogyás magasabb arányú, mint a gyermeklétszám csökkenéséből következethető pedagóguslétszám-csökkenés. Közölte továbbá azt is, hogy a jövő évi költségvetés nem ütemezett elő kivonást a közoktatásból.

Arra a kérdésre, hogy lesz-e mindenhol általános iskolai alsó tagozat, közölte: attól függ, van-e annyi gyermek, van-e annyi szülő, akik ezt kezdeményezik, vagyis ahol van rá igény, ott lesz alsó tagozat, pontos számot azonban nem tudott mondani. Hoffmann Rózsa kérdésre kitért arra is, hogy a jövőben generálisan az állam lesz minden intézménynek a fenntartója, de az önkormányzatok mint fenntartók „visszaszerződhetik” az iskolájukat.

A Pedagógusok Szakszervezete az egyeztetés meghosszabbítását kéri

A Pedagógusok Szakszervezete szerint a nemzeti köznevelésről szóló törvényjavaslat érdemi tárgyalásra alkalmatlan, azt javasolják, hogy a tervezettel kapcsolatos szakmai és szakszervezeti egyeztetéseket hosszabbítsák meg jövő év március végéig.

A PSZ szerint a javaslatból nem lehet megállapítani az intézményrendszer államosításának ütemét, szabályait és következményeit, mert nem kapcsolódik hozzá semmilyen hatástanulmány, végrehajtási ütemterv. A rendszer állami működtetésének költségvetési fedezete nincs meg, ahhoz legkevesebb 350 milliárd forint hiányzik. Nem állapítható meg továbbá, hogy milyen módon működhetnek tovább a többcélú közoktatási intézmények, és nincsenek meg azok a rendelkezések, amelyek garantálják a gyógypedagógiai nevelésben, oktatásban közreműködő intézmények további létét.

(Folytatás a 8. oldalon)

A KORMÁNY JÓVÁHAGYTA A KÖZNEVELÉSI TÖRVÉNY TERVEZETÉT

(Folytatás a 7. oldalról)

A PSZ úgy véli, a fenntartók közötti különbségtétel ellentétes az alaptörvénnyel. A javaslat a helyi önkormányzatokat kifejezetten hátrányos helyzetbe hozza a többi intézményfenntartóhoz viszonyítva, az egyházakat pedig minden fenntartóhoz képest előnyösebb helyzetbe. A tankötelezettség idejének csökkentése és az, hogy általános iskolából még a szakiskolába sem juthat be a tanuló felvételi nélkül, egyéni tragédiákat, valamint az ország műveltségi és képzettségi szintjének nagymértékű romlását vetíti előre. A szakszervezet nem ért egyet azzal, hogy a gimnáziumokban évente meghatározott keretszámok alapján történne a beiskolázás, és a kormány a Széll Kálmán Terv alapján 40 százalékkal csökkenteni akarja a felvehető tanulók számát. A szakiskolai tanulmányok során pedig nem jutna idő az általános műveltségi tartalmak elsajátítására.

Radikálisan nő a pedagógusok terhelése

A pedagógusok terhei radikálisan nőnek, a kötelező tanítási idő több mint 20 százalékkal emelkedhet. Ez nagyarányú elbocsátásokat vetít előre. Nem nőne a pedagógiai munkát segítők létszáma. A többletmunkáért külön díjazás nem jár, illetményemelés 2012-ben sem lesz. A meglévő gyakorlat, a megszerzett végzettség, a szakvizsga önmagában nem elegendő a belépéshez az új illetményrendszerbe. A PSZ szerint nem egyértelmű a pedagógusok munkaköri kötelezettségeinek meghatározása: nincsenek felsorolva a kötelező óra keretében ellátható feladatok, valamint azok a tevékenységi körök és feladatok, amelyeket a kötelező órással le nem kötött időben el kell végezni. Nem világos továbbá a „finanszírozott” pedagóguslétszám meghatározásának a rendje, mivel nincs olyan pontos paraméter, óraszám, amely alapul szolgálna a pedagógus-munkakörhöz kapcsolódó intézményi létszám egyértelmű meghatározásához, a pedagógusok előmeneteli rendszerére vonatkozó előírások elnagyoltak.

A javaslatból a PSZ szerint az derül ki, hogy megszüntetnék azokat a tanácsadó testületeket, amelyek ez idáig közreműködtek a döntéshozatalban és a miniszteri tevékenység mérlegelésében. Így megszűnne az Országos Köznevelési Tanács, a Közoktatás-politikai Tanács, az Országos Kisebbségi Bizottság, az Országos Diákjogi Tanács, az Országos Szülői Érdekvédelmi Tanács.

Szervezzenek közmeghallgatást!

A PSZ szerint az oktatás átalakítása nem csak a pedagógusok, nem csak a szakszervezet ügye. Mivel egyeztetési kezdeményezéseik sajnálatos módon nem találtak meghallgatásra, no és azért, hogy kiderüljön, valójában mekkora a Nemzeti Köznevelési Törvény tervezetének támogatottsága, a szakszervezet országos akciót indított. Ennek keretében levelet küldtek minden polgármesternek, és arra kérték őket, hogy kezdeményezzék lakossági fórumok megrendezését a témában. Részlet a levélből: „November végéig elfogadják azokat a törvényeket, amelyek megfosztják a községek, városok, fővárosi kerületek lakosságát attól a joguktól, hogy döntsenek saját ügyeikben. A Pedagógusok Szakszervezete azonban úgy gondolja, a településen élőknek joguk van arra, hogy elmondják, akarnak-e a jövőben dönteni saját és lakóközösségük ügyeiben. E véleménynyilvánításhoz a kereteket a közmeghallgatás biztosítja. A Pedagógusok Szakszervezete ezért kezdeményezi, hogy minden községben, városban, fővárosi kerületben hívjanak össze közmeghallgatást, rendezzenek fórumokat. Kéri a polgármestereket, hogy a település sorsáért felelős vezetőként három héten belül tegyék ezt lehetővé! A kialakított véleményekről pedig tájékoztassák a nyilvánosságot, értesítsék a köztársasági elnököt, az Országgyűlés elnökét, a település országgyűlési képviselőjét.”

Felhívás a szülőkhöz

A PSZ intézményi szakszervezeti titkárain keresztül a szülői munkaközösségeket is megkereste. Részlet a levélből: „Nincs sok idő arra, hogy az egyes községekben, városokban, fővárosi kerületekben élők elmondják véleményüket. November végéig a parlament elfogad minden olyan törvényt, amelyek alapján a helyi közösségek a jövőben legfeljebb csak arról dönthetnek, miképpen hajtják végre az állami utasításokat.

Sok esetben nem az önkormányzatok tehetnek arról, hogy a kialakult helyzetben kénytelenek intézményeket összevonni, bezárni, pedagógusokat elbocsátani.

Arra kérünk ezért mindenkit, aki úgy gondolja, akar és továbbra is szeretne dönteni saját és lakóközössége sorsáról, kezdeményezzen a polgármesternél közmeghallgatást, fórumot. Az ott kialakított véleményekről tájékoztassák a nyilvánosságot, értesítsék a köztársasági elnököt,

az Országgyűlés elnökét, a település országgyűlési képviselőjét.”

A PSZ szerint az akció végén kiderülhet, „elsöprő támogatottsága van-e” a koncepciónak. Galló Istvánné, a PSZ elnöke szerint nagy vita várható a jogszabállyal kapcsolatban az Országgyűlésben, mert még a Fidesz frakciója is jelzett számos módosító indítványt. Ezért úgy ítélik meg, hogy nem késő, ha a szülők és a polgármesterek november végéig véleményt nyilvánítanak. Megjegyezte: ha a kormányzat a szakmai szervezetekkel és a szakszervezetekkel nem akar tárgyalni, legalább az érintettek, a szülők véleményét vegyék figyelembe. Utalt arra, hogy a szakszervezetek és a diákönkormányzatok nem támogatják a koncepciót, a szakmai szervezetek és az egyházi, illetve alapítványi intézmények képviselői pedig megosztottak annak megítélésében.

A PSZ nem lát garanciát arra sem, hogy az államosítás az anyagi gondokat orvosolja, sőt a törvény lehetőséget ad iskolák bezárására. Amikor például a megyei fenntartású közoktatási intézmények fenntartását átveszi az állam, nemcsak azok vezetőinek a megbízatását vonják meg, hanem a közalkalmazotti jogviszonyukat is megszüntetik. Feltehetően az állami fenntartású települési közoktatási intézmények vezetőire is ez a sors vár. A PSZ elnöke szerint, ha a koncepció jelenlegi változatát fogadják el, akkor az a közoktatásban minőségcsökkenést von maga után, s tovább csökken az esélyegyenlőség.

Tiltakozó szakmai szervezetek

Közösen fejtették ki sajtótájékoztatón nem épp hízelgő véleményüket a köznevelési törvénykoncepcióról október 25-én az Equity Méltányos Közoktatásért Egyesület, a Közoktatás-politikai Tanács Diák Oldala, a Magyar Pedagógiai Társaság és a Pedagógusok Demokratikus Szakszervezete. A törvénnyel kapcsolatos javaslataikat átadták az államtitkárság képviselőjének. A sajtótájékoztatót Molnár Lajos, az Equity egyesület elnökhelyettese többek közt azt hangsúlyozta: akár az Alkotmánybírósághoz és az Európai Bírósághoz is fordulnak annak érdekében, hogy „a XXI. században, 2011-ben Magyarországon az európai modellekkel, mintákkal, irányokkal szembemenő, a jövő sorsát meghatározó törvényt ne lehessen elfogadni”. (Az Equity közleményét a 13. oldalon, az MPT állásfoglalását a 11. oldalon olvashatják.)

PL-összeállítás

LEHET, HOGY NEM TETSZIK, DE KÖTELEZŐ

Hoffmann: „Munkára kell nevelni, munkára kell építeni ezt az országot”

Az alaptörvény értékrendje, az oktatás értékrendje kész van. Lehet, hogy valakinek ez nem tetszik, de annak is kötelező – jelentette ki *Hoffmann Rózsa* a Közoktatás-politikai Tanács október 18-i ülésén. Az ülés befejezése előtt megtartott sajtótájékoztatón többek közt kifejtette: „Az értékrendet megalkotta a parlament az alaptörvényünkben és az alaptörvény Nemzeti hitvallásában. Ennek a legfontosabb üzenete az, hogy munkára kell nevelni, munkára kell építeni ezt az országot, ez értelemszerűen a köznevelési törvény alapértékeihez tartozik.” Mindehhez hozzátette: „Világnézeti kényszert, terrort természetesen eszünk ágában sincsen alkalmazni. Világnézeti szabadság van, és természetesen az is marad.”

Még a Közoktatás-politikai Tanács október 18-i ülésének vége előtt tartott az ott elhangzottakról sajtótájékoztatót Hoffmann Rózsa oktatási államtitkár, amelyen bejelentette, a tanács nyolc résztvevői oldala közül hat részben vagy egészben támogatta a köznevelési koncepciót. Azt generálisan egyedül a szakszervezeti oldal utasította el. Hozzátette, a diákjogi oldal véleményét már nem volt ideje megvárni. (Ha megvárta volna, azt is bejelentette volna, hogy a diákkoldal is elutasította a törvénytervezetet.)

Az alaptörvény értékrendje az oktatás értékrendje

Az FN24 információja szerint a Közoktatás-politikai Tanács ülésén számos kritika érte a köznevelési törvénytervezetet. Hoffmann Rózsa a hozzászólások után mondta el a válaszait. Megértést és belátást kért a résztvevőktől, de – utalva a pedagógus-szakszervezetek az egyeztetési szakasz megnyújtását indítványozó kérelmére – kijelentette, hogy másfél éve tart a törvény előkészítése, s nem tervezik meghosszabbítani ezt a szakaszt. Az államtitkár szerint a parlament egy hónap alatt elfogadhatja a törvényt.

Miklósi László, a Történelemtanárok Egyletének elnöke azt kifogásolta, hogy a köznevelési törvényben kötelező értékrend jelenik meg. Erre válaszolva Hoffmann Rózsa leszögezte, hogy „az alaptörvény értékrendje, az oktatás értékrendje kész van. Lehet, hogy valakinek ez nem tetszik, de annak is kötelező”. Az

államtitkár szerint az új rendelkezések növelik a pedagógusok autonómiáját, erre példa, hogy a pedagógiai programokat nem kell a fenntartónak jóváhagynia. Azt is kijelentette, hogy – bár ismeri a diákkoldal ezzel kapcsolatos kritikáit – minden szakmai döntést a pedagógusok hoznak a jövőben. Az államtitkár asszony arra is felhívta a figyelmet, hogy amíg a kormány nem fogadta el a törvényszöveget (eddig csak a koncepcióra bólintott a kabinet), addig várják a javító szándékú észrevételeket. Kitért arra is, hogy eddig ötezer pedagógussal egyeztettek.

Maximum 28 órája lehet egy tanárnak

Talán az egyik legnagyobb vitát kiváltó kérdésről, a pedagógusok munkaterhelésének növekedéséről szóló aggodalmakra már nem Hoffmann válaszolt, hanem a kollégái. Elmondták, hogy a kötelező heti 32 órás iskolában töltött idő nem azt jelenti, hogy megnő a heti kötelező óraszám. Az marad 22, amit maximum 6-tal lehet megnövelni. Tehát maximum 28 órájuk lehet a tanároknak – mondták a Nefmi képviselői. A válasz nem nyugtatta meg a PDSZ elnökét. *Mendrey László* úgy fogalmazott: „Tudjuk, miről szól a 32 óra. Lehet magyarázkodni, de nem kell!”

Miklósi László – bár viszonyítását már nem hallhatta Hoffmann – úgy reagált az államtitkár asszony kijelentésére, hogy „a rendszerváltás nem arról szólt, hogy az állam kötelező értékrendet írjon elő”. *Miklósi* aggályosnak tartja a honvédelmi nevelés kiemelt fontosságát a tervezetben.

Hoffmann Rózsa az ülés közben tartott sajtótájékoztatón is szóba hozta *Miklósi László* felvetését a kötelező értékrendről. Mint mondta: „A kérdezőt megnyugtattam a tekintetben, hogy az értékrendet megalkotta a parlament az alaptörvényünkben és az alaptörvény Nem-

zeti hitvallásában. Ennek legfontosabb üzenete az, hogy munkára kell nevelni, munkára kell építeni ezt az országot, ez értelemszerűen a köznevelési törvény alapértékeihez tartozik. Világnézeti kényszert, terrort természetesen eszünk ágában sincsen alkalmazni. Világnézeti szabadság van, és természetesen az is marad.” Hozzátette, ezt a fajta hozzáállást a félreértések, félremagyarázások közé sorolja.

A törvényalkotási folyamat nem állítja le

Az államtitkár asszony beszámolt arról is, hogy a Közoktatás-politikai Tanács ülésének résztvevői több olyan pontot is kerestek a készülő jogszabályban, amelyek nem szerepelnek abban, ugyanis előre vállaltan kerettörvényt alkottak. Az egyik ilyen félreértés volt, hogy a jövőben nem számítanak a tanács munkájára, mert a törvény nem nevesíti a testületet. Egy tavaszi kormányrendelet ugyanakkor a miniszter hatáskörébe utalta a tanácsadó testületek megnevezését – mondta.

A szakszervezeti oldal kérésére, amely a generális elutasítás mellett a tervezet elhalasztását is kérte, Hoffmann Rózsa kijelentette: „Természetesen nem áll szándékunkban lelassítani és megállítani a törvényalkotási folyamatot.” Apellált a szakszervezetek bölcs belátására és megértésére. Mint mondta, a véleményüket, amennyire lehetett, figyelembe vették. Úgy vélte, vannak kérdések, „amelyekben másképp látjuk az oktatásügyet, ezért az időhúzás ezeknek a különbségeknek a megszüntetését korántsem szolgálja”.

Az új köznevelési törvény október végén, november elején kerülhet a parlament elé – jelentette ki Hoffmann Rózsa.

A Közoktatás-politikai Tanács szakszervezeti, szakmai, szülői, önkormányzati fenntartói, nem önkormányzati fenntartói, kisebbségi, diákjogi és kormányzati oldalt magában foglaló testület, amely egyeztető fóruma, véleményező javaslattevő szerve az oktatásért felelős miniszternek.

LEMONDOTT LORÁND FERENC AZ OKNT ELNÖKI POSZTJÁRÓL

„A látszatát is el akarom annak kerülni, hogy nekem ehhez a törvényhez bármi közöm volna”

A kortárs magyar pedagógia meghatározó személyisége, *Loránd Ferenc* lemondott az Országos Köznevelési Tanács elnöki tisztéről, mert nem tudott, és nem akart azonosulni a jelenlegi kormány oktatási elképzeléseivel és azokkal a tervekkel, amelyek élesen szemben állnak mindazzal, amit egész életében szakmai tevékenységével képviselt. Egy interjúban kijelentette: „A látszatát is el akarom annak kerülni, hogy nekem ehhez a törvényhez bármi közöm volna.” Az alábbiakban szó szerint közöljük Loránd Ferenc nyilatkozatát, valamint *Hoffmann Rózsa* válaszát és az MSZP Loránd Ferencnek címzett köszönetét eddigi munkájáért.

Nyilatkozat

Tudatom az Országos Köznevelési Tanács tagjaival, az iskolafenntartó önkormányzatokkal, a magyar pedagógusokkal, hogy a mai nappal lemondok az Országos Köznevelési Tanács elnöki tisztéről. Ennek legfőbb oka, hogy élesen ellenzem azt a radikális változtatást, amelyet az oktatásügyi kormányzat a közoktatás egész rendszerének újraállamosításával, gyakorlatilag az önkormányzatok iskolafenntartói jogosítványainak és kötelezettségeinek felszámolásával, mindenekelőtt pedig a tanítás-tanulás *tartalmi szabályozásának a helyi adottságok és szükségletek iránt érzéketlen centralizálásával* kíván végrehajtani. Tiltakozom azon megállapítás ellen, miszerint – mint ez a kormány 2011. augusztus 31-én elfogadott és szeptember 28-án megerősített *Nemzeti köznevelésről szóló koncepciójában* olvasható –: „Az elmúlt húsz-egynéhány év alatt nálunk az iskolai nevelés és oktatás ügye egyfajta nemzetközi kísérleti tereppé vált, amelyben az oktatás-nevelés középpontjába a tananyag és a módszertan került a gyerekek helyett. Ennek során az oktatás fő törekvése az lett, hogy állandóan változó ismeretekkel telítsék az iskolás gyerekek fejét... Az oktatás rendszere egyre inkább a csavargyártáshoz kezdett hasonlítani.”

Büszkén vállalom, hogy részese lehettem annak, hogy „állandóan változó”, azaz *korszeri* ismeretekkel vértettük fel a tanulókat (NB! „minél olcsóbban”), különös tekintettel arra, hogy hazánk versenyképessége és egyáltalán, talpon maradása mindenekelőtt a felnövekvő generáció képességein és tudásán múlik. Aligha létezhet ennél „magyarabb” cél!

Büszke vagyok arra is, hogy az OKNT elnökeként – mindenkor e testület többségi támogatásával – hozzájárulhattam annak az oktatási-nevelési rendszernek a működtetéséhez, amely az őket megillető bizalommal és az evvel járó kötelezettségekkel ajándékozta-terhelte meg a pedagógusokat, amikor iskoláikat a nevelés *helyi rendszereiként* értelmezve rájuk bízta, hogy a központilag előírt *fejlesztési* feladatok mentén *maguk alkossák meg* iskolájuk nevelési programját, ennek részeként pedig helyi tantervét.

S mert nem hiszem, hogy akár egy még oly okos központ is kellő érzékenységgel volna képes reagálni az eltérő helyzetű iskolák eltérő helyzetű tanulóinak sokszínű igényeire és szükségleteire, *nem vagyok hajlandó szerepet vállalni* annak az oktatáspolitikának a szolgálatában, amely központosított tartalmi szabályozással és „külső szakmai ellenőrzéssel” kívánja „minden egyes gyerekeknek valóban megadni a lehetőséget és esélyt arra, hogy ... értelmesen gondolkodni és cselekedni képes polgárrá váljék”.

Tekintve, hogy pedagógiai és oktatáspolitikai meggyőződésemmel összeegyeztethetetlen, hogy „Az új köznevelési törvény koncepciójának kivonata” c. dokumentumban olvasható elvek mentén bármilyen szerepet vállaljak „a köznevelési rendszer gyökeres megújítására” irányuló feladatban – ami alól OKNT-elnökként aligha vonhatnám ki magam –, őszinte sajnálattal lemondani kényszerülök az OKNT elnöki tisztéről.

2011. október 13.

Dr. Loránd Ferenc,
a neveléstudományok kandidátusa

Kiegészítő nyilatkozat

Sajnálattal értesültem arról, hogy *tartózkodásom* az OKNT legutóbbi ülésén a Nemzeti Köznevelési Törvény betervezett tervezetéről szóló szavazáson bárkiben is azt a látszatot kelthette, mintha közönyös lennék a betervezett szöveg elfogadásával, illetve elutasításával kapcsolatban. Ezért most megismétlem, hogy *alapvetően nem értek egyet* a Nemzeti Köznevelési Törvény betervezett javaslatával. Úgy véltem, hogy a lemondásomat tartalmazó nyilatkozatból ez egyértelműen következik. Tartózkodásomat az magyarázza, hogy ott, az adott körülmények között eleve reménytelennek tartottam a betervezett törvényjavaslat bárminemű módosítását. Utólag úgy ítélem meg, hogy ez téves döntés volt, amit sajnálok.

Loránd Ferenc

Hoffmann Rózsa válasza Loránd Ferencnek

Tisztelt Loránd Ferenc Tanár Úr!

Értesültünk, hogy a 2011. október 14-i nappal lemond az Országos Köznevelési Tanács elnöki tisztségéről. Sorából kitűnik, hogy döntését elvi alapon hozta meg, ami tiszteletet érdemel.

Megköszönve az Országos Köznevelési Tanács elnökeként 2007. május 10-től, négy esztendőn át végzett munkáját, további örömteli pedagógiai munkásságot és kiváló egészséget kívánok.

Dr. Hoffmann Rózsa
oktatásért felelős államtitkár

Részlet az MSZP közleményéből:

Az MSZP köszönetet mond Loránd Ferencnek azért a tevékenységéért, amelyet az Országos Köznevelési Tanács tagjaként és elnökeként végzett. Sok vitával, szelíd, de határozott érveléssel képviselte mindig álláspontját liberális, konzervatív, szocialista oktatási kormányzatok időszakában, mindig arra biztatva egymástól eltérő gondolkodású politikusokat, hogy döntéseikkel azt a célt szolgálják, hogy a magyar iskolaügy korszerűsödjék, és hogy sohase feledjék: az iskola a gyermekért van, az oktatásügy középpontjában a gyermek, a diák áll. Egemást követő oktatási kormányzatok, más-más hangsúllyal, de ezt tekintették alapnak.

Most ez az alap tört meg, és Loránd Ferenc sem kutatóként, sem értelmiségiként nem adta, nem adhatta ehhez a nevét.

Mi az OKNT?

Az Országos Köznevelési Tanács (OKNT) döntés-előkészítő szakmai, véleményező, javaslattevő, a Közoktatási Törvényben rögzített kérdésekben egyetértési joggal rendelkező, országos szakértő testület.

A MAGYAR PEDAGÓGIAI TÁRSASÁG ÁLLÁSFOGLALÁSA A NEMZETI KÖZNEVELÉSI TÖRVÉNY TERVEZETÉRŐL

Elfogadta az MPT Elnöksége 2011. október 24-én

A magyar oktatásügy válságban van. E válság nem új keletű, történelmi, gazdasági okai rendkívül összetettek. A hazai oktatáspolitikai, a szabályozási-jogalkotási gyakorlat az utóbbi negyed században csak részlegesen volt képes a válságból való kilábalást és a fejlődést korszerű jogi keretek közé helyezni.

Bár az 1985-ös egységes oktatási törvény sokat tett az iskolák szakmai önállóságának, a pedagógusok tevékenységének szabadabb keretekbe rendezése érdekében és a differenciált irányítási rendszer irányában, azonban az oktatási-nevelési rendszer működése nem igazolta számos intézkedéshez fűzött reményeket. Az 1993. évi közoktatási, felsőoktatási és szakképzési törvény, jelentős társadalmi várakozás által kísérve, tovább differenciálta az oktatásügy intézményi és működési rendszerét. A tartalmi szabályozás új elemeit vezette be, ugyanakkor az akkori és a törvény megvalósítását rendre kísérő nehéz gazdasági helyzet is jelentősen hozzájárult ahhoz, hogy az egyre bonyolultabb jogi szabályozás és a folyamatos korrekciók az elmúlt másfél évtizedben jelentősen – valóságosan és erkölcsileg is – erodáltak a törekvéseket. Eközben a mély társadalmi változásokra, különösen azok negatív hatásaira – itt elsősorban az elszegényedés, a szegregáció és a nyíltabbá váló agresszió jelenségeire utalunk – a nevelési-oktatási rendszer keretei között a pedagógusokat támogató szabályozási elemekkel jóformán adós maradt, nemkülönben a társadalmi dezintegrációs folyamatoknak nem tudott ellenállni, és a fejlődést szolgáló kezdeményezések támogatására, az eredmények megismertetésére, terjesztésére nem jutott elég akarata, ereje, forrása.

Az ezredforduló óta határozottan érzékelhető, hogy fordulatra van szükség a nevelés-oktatás világában. Megfogalmazódott a felismerés, hogy a plurális társadalom értékszükségéhez, az érték közvetítés feladataihoz, e feladatok eszköz- és intézményrendszeréhez, valamint az ösztönzők rendszeréhez igazodó új, a koherencia-zavarokat feloldó szabályozásra van szükség. Sajnálatos módon, a szakmai felismeréssel egyidejűleg, a politika szakmai koncepcióalkotó készsége és kezdeményezése az utóbbi években szinte teljesen hiányzott. A kormányprogramok az oktatás világát alapvetően a válságkezelés folyamatában értelmezték, és az intézkedések jelentős részét – néhány kezdeményezést és akciót leszámítva – csupán a közgazdasági racionalitás diktálta. Magyarország legutóbbi négy kormányprogramja szinte alig, méltatlanul kis mértékben foglalkozott az oktatás-nevelés kérdéskörével. Azzal a kérdéskörrel, amely a társadalom egészét, minden állampolgárát azonosan érinti, és jelentősége generációs időszakokra meghatározza az ország jövőjét.

E folyamatban kétségtelen tény és elismerésre méltó, hogy 2009 októberében a Kereszténydemokrata Néppárt kidolgozta az oktatási rendszerre vonatkozó koncepcióját.

E munka jó szándékát nem vitatva fogalmazódik meg ugyanakkor az a határozott szakmai véleményünk, hogy a magyar társadalom változásai, összetétele, a hagyományokhoz (a rögzült szokásokhoz) és a fejlődéshez (változásokhoz) – különösen a reformokhoz – fűződő viszonya ennél jóval összetettebb. Csakis a mainál jelentősebb, valóságos társadalmi konszenzust feltételező szakmai koncepció mentén fogja elfogadni

Egy ideológiailag túlfűtött, erőteljesen centralizált és uniformizált, szigorú alárendeltségi viszonyban strukturálódó nevelési-oktatási intézményrendszer képe rajzolódik ki

és támogatni a magyarországi társadalom egy új, nevelési-oktatási rendszerünket szabályozó törvény megalkotását.

E folyamatban a Magyar Pedagógiai Társaság konstruktív szerepet vállalt eddig, és vállal a jövőben is.

A Magyar Pedagógiai Társaság a magyar nevelésügy progresszív hagyományaira építve, a magyar oktatás rendszerének folyamatos fejlesztése mellett elkötelezett civil szervezetként szervezte meg a magyar nevelésügy legjobbainak szakmai tanácskozását, 2008-ban a VII. Nevelésügyi Kongresszust, 2011-ben a kongresszust követő konferenciát. A Kongresszus is, a konferencia is a nemzetközi gyakorlat figyelemre érdemes példáit is alapul véve olyan szakmai ajánlásokat fogalmazott meg, melyek a magyarországi nevelés-oktatás különböző rendszerlemeinek egységes szakmai szemléletű, tudományosan megalapozott fejlesztését hivatottak szolgálni.

A Társaság tagjai a 2010. évi választásokat követően nagy várakozással figyelték az Országgyűlés és a Kormány oktatási rendszert érintő törvényalkotási és a teljes rendszert érintő törvény-előkészítő munkáját. E munkához fűződő kritikus viszonyunk az elmúlt 25-30 évben folytatott, szakmai vitákkal is terhelt tevékenységünk eredményeinek megőrzését célozta, és a magyar gyerekek és fiatalok, a magyar társadalom fejlődését biztosító, a nevelés-oktatás nemzetközi tendenciáit is figyelembe vevő, modern, tudományosan megalapozott neve-

lési-oktatási rendszer formálása melletti elköteleződésünkön alapult.

Ennek szellemében fogalmazódott meg a Társaság Elnökségének a Kormány Köznevelési Koncepciójával kapcsolatos 2011. október 5-i állásfoglalása. Az állásfoglalás alapvető megállapítása, hogy a Koncepció az oktatási rendszer legfontosabb alrendszerére (közoktatás, szakoktatás, felsőoktatás, felnőttoktatás) vonatkozóan, valamint a törvényalkotással kapcsolatos előkészítő munka nem felel meg a szakmai-tudományos elvárásoknak, a Társaság Elnöksége ennek alapján félelmeit, aggodalmát fogalmazta meg.

A 2011. október 12-én nyilvánosságra hozott, szakmai vitára bocsátott Nemzeti Köznevelési Törvény tervezete kapcsán félelmeink, aggodalmunk nem oszlott el.

A köznevelési rendszer szabályozását szolgáló kodifikált szövegből – figyelembe véve a Koncepció szövegét és az Oktatási Államtitkárság értelmezéseit is – egy ideológiailag túlfűtött, erőteljesen centralizált és uniformizált, szigorú alárendeltségi viszonyban strukturálódó nevelési-oktatási intézményrendszer képe rajzolódik ki, olyan intézményrendszer, olyan, alapvetően a bizalmatlanságra épülő működési szabályokkal, amely erőteljesen emlékeztet a történelem színpadáról letúnt korok tekintélyelvű világára.

Az intézmények államosítása, az „új értékalapú” NAT és az előíró kerettantervek rendszere, a kötelező tantervi követelmények érvényesítését központilag szűkített választékkal „segítő” tankönyvek bevezetése, az oktatásszervezésre vonatkozó kötelező rendelkezések, a tanfelügyeleti rendszer újraépítése, a vezetői megbízások központosítása, az intézmények szakmai önállóságát megteremtő és biztosító pedagógiai programok kiüresedése, az intézmények működési szabályainak központi meghatározása, az iskolahasználó partnerek jogosultságainak korlátozása, a köteleességek és jogok gyakorlásának – így, ebben a sorrendben való – összekapcsolása, a pedagógiai-szakmai szolgáltatások igénybevételének korlátozása, a lényeges működési szabályok törvényen kívüli, rendeleti szabályozása és más szabályozási elemek mind azt a célt szolgálják, hogy a XXI. századi abszolutizmus állama egy XVIII–XIX. századi pedagógiai

(Folytatás a 12. oldalon)

A MAGYAR PEDAGÓGIAI TÁRSASÁG ÁLLÁSFOGLALÁSA A NEMZETI KÖZNEVELÉSI TÖRVÉNY TERVEZETÉRŐL

(Folytatás a 11. oldalról)

konceptióra építve, az e koncepciónak megfelelő szervezeti rendben, egy szakmai autonómiájától megfosztott pedagógus közvetítésével mondja meg polgárainak, nekik mi a jó. Súlyosítja ezt a helyzetet, hogy a törvénytervezet a magyar gyerekek egy részét – a középfokú képzésben részt vevők negyedét – nem tekinti a nemzeti műveltség értékei célcsoportjának, a szakiskolai képzésben részt vevők általános képzését nem a NAT követelményei szerint kívánja meghatározni. Ez, kiegészülve azzal, hogy az életem át tartó tanulás képességének kifejlesztése a gimnáziumokban tanulók kiváltsága, azt a veszélyt rejti magában, hogy a szociokulturális adottságok és az életesélyek egyenlősége szempontjából fontos kulturális, köztük az oktatási-képzési értékek hozzáférési lehetőségei mentén egyébként is erőteljesen tagolt ma-

gyar társadalom visszafordíthatatlanul szét szakad. Ide értjük a tervezet szegényességét a nemzetiségi oktatás fejlesztését, fenntartását illetően. És akkor még nem beszéltünk a 16 éves korukban a köznevelési rendszerből kieső fiatalokról, a pedagógiai zsákutcának (karcosabb megfogalmazásban „elfekvőnek”) tekinthető Hídprogramokról, a felsőoktatásba való kerülés nyelvvizsgafeltételéről és a gyermek- és ifjúságvédelmi munka nevelési-oktatási intézményekből való kiszorulásáról. Ha ezt a kérdést alkotmányossági szempontból közelítjük, azt kell mondanunk, hogy sérül a gyerekek-fiatalok demokratikus joga a tanuláshoz, tudáshoz, megszűnik a méltányosság a köznevelésben, formálisan is megszűnik a tudáshoz való hozzáférés esélyének egyenlősége. Ez a társadalmi szakadék nem szolgálja a nemzet felemelkedését, a magyar gazdaság versenyképességének

javulását, és az egyes emberek, még a kiváltságos helyzetben lévő csoportokba tartozó emberek boldogulását sem.

A Magyar Pedagógiai Társaság Elnöksége a Nemzeti Köznevelési Törvény vitára bocsátott tervezete kapcsán felhívja a szakmai és a kérdésben nem képzett, laikus közvélemény figyelmét, hogy a formálódó intézményrendszer, az alakuló működési szabályok, a körvonalazódó tartalmak a nevelés-oktatás válságát tovább mélyítik, sőt újabb elemekkel mélyítik el azt, és nem szolgálják a magyar társadalom XXI. századi követelményeknek megfelelő modernizációját.

A Magyar Pedagógiai Társaság Elnöksége a fenti indokok és érvek alapján a Nemzeti Köznevelési Törvény tervezetének elfogadását nem támogatja.

HÁLÓZAT A TANSZABADSÁGÉRT

2011. november 4-én oktatási, esélyegyenlőségi szakértők, a területen dolgozó szervezetek képviselői és szülők megalakították a **Hálózat a Tanszabadságért** nevű társaságot. A megalakulásról szóló Nyilatkozatot alább közöljük. További kérdéseikkel Molnár Lajoshoz fordulhatnak. (HAT.tanszabadsag@gmail.com Telefonszám: 0630/910- 3634.

Nyilatkozat

Alulírottak a mai napon kinyilvánítjuk, hogy létrejött a **Hálózat a Tanszabadságért (HAT)**, mert elfogadhatatlannak tartjuk azt, amilyen tartalommal és amilyen eljárásban – a szakmai, a szakmai érdekvélemények, valamint az előzetesen bejelentett véleményezési határidők figyelmen kívül hagyásával – a nemzeti köznevelésről szóló törvény tervezetét előkészítették.

A Hálózat céljai:

1. a közoktatási-köznevelési rendszer állapotának és az ezzel kapcsolatos jogalkotási folyamatnak a figyelemmel kísérése;
2. jogsértő törvényalkotás elleni fellépés;
3. érdemi társadalmi-szakmai-civil párbeszéd kezdeményezése a közoktatásról;
4. a nemzeti köznevelésről szóló törvénytervezet visszavonásának követelése;
5. kapcsolatfelvétel a közoktatásban-köznevelésben érintett társadalmi szereplőkkel: a szülők megkeresése, tájékoztatása, bevonása; információs kampány a pedagógusok számára; a tanulók tájékoztatása érettségüknek megfelelő módon a demokratikus és méltányos oktatásukhoz fűződő jogaikról; a közoktatásban-köznevelésben érintett további szereplők – önkormányzatok, civil szervezetek, egyházak, művelődési közösségek, sportkörök stb. – tájékoztatása;

6. az 1993. évi közoktatásról szóló törvény és a hozzá kapcsolódó további jogszabályok átgondolása.

A HAT nyitott kezdeményezés. Minden szervezet és magán-személy, aki céljaival azonosulni tud, csatlakozhat hozzá.

Alapító tagok:

Arató László, középiskolai tanár, Magyaratanárok Egyesülete; *Dávid János*, szociológus, az Egymillióan a Demokráciáért Egyesület ügyvivője; *Equity – Méltányos Közoktatásért Egyesület: Molnár Lajos*, tanár, az Equity elnökhelyettese; *Vég Zoltán Ákos*, az Equity elnöke; *Fábry Béla*, középiskolai tanár, a Magyar Pedagógiai Társaság alelnöke; *Horn György*, az Alternatív Közgazdasági Gimnázium pedagógiai vezetője, az Alapítványi és Magániskolák Egyesületének elnöke; *Ritók Nóra*, művészetoktatási-esélyegyenlőségi szakértő; *Lendvai Lászlóné* óvodapedagógus, közoktatási szakértő; *Loránd Ferenc*, a neveléstudományok kandidátusa; *Mendrey László*, tanár; *Menyhért Anna*, író, irodalomtörténész, Szülői Hálózat; *Miklósi László*, tanár, az ESHA Hungary alapító elnöke; *Molnár Géza*, tanár, az ESHA Hungary alapító elnöke; *Nádori Lídia*, műfordító, Szülői Hálózat; *Nahalka István*, tanár, oktatáskutató; *Somorjai Miklós*, a kispesti Waldorf Iskola tanári konferenciájának vezetője; *Szendrei Zoltán*, középiskolai tanár, a Pedagógusok Demokratikus Szakszervezete tagja; *Tollner József*, középiskolai tanár; *Trencsényi László*, tanszékvezető egyetemi docens, a Magyar Pedagógiai Társaság ügyvezető elnöke; *Vadász András*, középiskolai tanár; *Vekerdy Tamás*, pszichológus.

Equity: Hoffmann Rózsa államtitkársága törvényt sértett

Törvénysértést követelt el az oktatási államtitkárság azzal, hogy a véleményezés határidejének – október 25. éjféli – lejárta előtt, már kedden benyújtotta a kormánynak az új közoktatási törvény tervezetét, amelyet el is fogadtak – állítja az Equity Méltányos Közoktatásért Egyesület.

A szervezet a jogszabályok előkészítésében való társadalmi részvételtől szóló törvényre és a kormány ügyrendjéről szóló határozatra hivatkozik – ez utóbbiban az áll, hogy „az előterjesztésnek tartalmaznia kell a társadalmi és érdekvéleményi szervezetekkel, szakmai testületekkel az előterjesztéssel kapcsolatban folytatott egyeztetések összefoglalóját”. Azt követelik, hogy a kormány vonja vissza a közoktatási tervezetet, ha ez nem történik meg, jogorvoslatot kérnek.

Tót Éva

VÍZIÓ KELL A RENDSZER EGÉSZÉRŐL

Néhány időszerűtlen felvetés a konszenzuseresés feltételéről

Ismét napirenden az oktatás egyes szektorainak újraszabályozása. Sajnálatos módon nemcsak az érdemi párbeszéd hiányzik a folyamatból, hanem az az igény is, hogy az egyes képzési szektorokat elválasztó falakon áttekintve a képzési rendszer egészének fejlesztési irányai kerüljenek terítékre. Ma már önmagában is korszerűtlenség elkülönülő szektorok halmazaként kezelni egy ország képzési rendszerét.

Egyre inkább érezhető a hiánya egy olyan átfogó, minden állampolgárt érintő tanulásösztönző rendszernek, illetve programnak, amelyben a közoktatás sajátos funkciói és céljai a többi képzési szektor, illetve a sokféle tanulási mód összefüggésrendszerében kerülnének megfogalmazásra. De leginkább talán az hiányzik, hogy egy olyan, lényegében minden állampolgárt érintő nagyrendszer, mint az oktatás alapvető céljai nem szakemberek számára is érthető módon kerüljenek bemutatásra. Ha bármilyen – a konszenzus kialakításának lehetőségét el nem vető – alternatív oktatáspolitikai sikerrel kívánna a porondra lépni, elsősorban e tekintetben kellene külobbözön és újat hozzon.

Átfogó célokat szolgáló közoktatási rendszer

Ma minden vitázó fél rendelkezik többé vagy kevésbé (manapság inkább kevésbé) kifejtett alapcélokkal azt illetően, hogy mit is kellene megvalósítania a magyar közoktatásnak. Ezek az elgondolások – noha szemben állnak egymással – a szó klasszikus értelmében mégsem vitaképesek, mert a maguk egészében kifejtetlenek, és a vitázó felek sokszor csak szakmai részletkérdéseket illetően folytatnak szócsatát. Az egyes álláspontok nehezen tehetők mérlegre, ha nem világos, milyen módon szolgálnak átfogó célokat.

Az érdekeltek és érintettek egy jelentős része, de maguk a döntéshozók sem feltétlenül oktatási szakemberek, ezért még inkább a hétköznapi ember számára is érthető módon kellene elmondani, hogy mi célból szükségesek egyes lépések, és hogyan kapcsolódnak az általános célokhoz. Az érdemi mondandóval előállni szándékozó feleknek pedig az oktatásügyi szakmai zsargonból kilépve kellene felvázolniuk, hogy a közoktatási rendszer milyen átfogó célok elérésére szolgál, és hogyan illeszkedik a többi oktatási és tanulási formához. Mert ma már végzetes szűklátókörűség önmagában zárt rendszerekként kezelni a közoktatást, a szakmai képzés rendszerét, a felsőoktatást, a felnőtt korúak képzését és azt a számos más tanulási formát, amely a gazdaság és társadalom sikeres(ebb) működésének elengedhetetlen előfeltétele.

Egy országban tehát – elsősorban a döntéshozóknak, de az ügyben érdekelt töb-

bi szereplőnek is világosan megfogalmazott képpel (egyfajta „vízióval”) kellene rendelkeznie arról, mi végre működik a tanulás és a szervezett képzés egész rendszere. Ehhez viszonyítva lehet arról vitázni, hogy milyen mechanizmusok alkalmasak a célok megvalósítására. Egy ilyen, közérthető kép hiányában minden vita politikai platformok és szűkebb szakmai érdekcsoportok egymás közötti belterjes harca marad.

Nemzeti megegyezésre lenne szükség

Ennek a „vízió”-nak, azaz egy mindenki számára megérthető, jövőbe tekintő célhelyzetnek a felvázolása eddig szinte sohasem történt meg. Természetesen nem dűl olyan fokú naivitás a szerzőben, hogy csupán technikai akadályát lássa a konszenzus keresésének. De a szándékosan időszerűtlen kérdés mégis az, van-e esélye egy kormányzati ciklusokon átívelő, nemzeti szintű megegyezésnek a minimális közös célokról. Ha lenne ilyen szándék bárkiben is, ehhez egy világos és átfogó kép felvázolása lenne az első és elengedhetetlen lépés.

Ma – és korábban is – mind az ellenzéki, mind a kormányoldalon a szereplők szakmailag képtelenek és politikailag túl óvatosnak mutatkoztak egyszerű nyelven összefoglalni, mi végre az egész. Születtek szakanyagok, háttérelmzések, kormányhatározatok és más jogszabályok, szakmai dokumentumok, célok halmazát kifejtő nemzetialaptanterv-verziók – de az állampolgárok számára is érthető nyelven megfogalmazott, világos szándékok, amelyek az egészről szóltak, mindeddig nem.

Világos célok

Hogy egy ilyen szöveg megfogalmazása nem lehetetlen, hogy egyszerű, rövid és világos formában ki lehet fejteni, mi az a közös többszörös, ami köré egy konszenzus építhető, annak szemléltetésére szándékosan nem egy „gazdag bezzeg-ország” dokumentumából idézek. Ebben alig több, mint egy tucatnyi mondatban kísérelték meg összegezni, mi az, amivel a – ma már nálunk szinte általánosnak nevezhető – középfokú képzésből kikerülő állampolgárnak rendelkeznie kell. Bár a tartalom egyes elemei is figyelemre méltók, elsősorban a nyelvezet laikusok számára is felfogható egyszerűsége az, ami miatt érdemes hosszabban idézni.

„A (középfokú) képzésből kikerülő fiataloktól vagy felnőttektől elvárható

– azoknak az alapvető törvényszerűségeknek az ismerete és alkalmazása, amelyek a társadalom és a természet működését meg szabják;

– olyan egyéni életerv készítése és megvalósítása, amely tekintetbe veszi az élet társadalmi, kulturális, környezeti, gazdasági, tudományos és érzelmi aspektusait;

– az egészséggel, környezettel és a fogyasztással kapcsolatos értékekhez való kritikai viszony;

– összetett írott és szóbeli közlések pontos megértése és létrehozása az anyanyelven;

– az anyanyelv használata a másokkal való hétköznapi kommunikáció és az információk kritikai feldolgozása érdekében;

– az alapvető számolási és az alapvető logikai eljárások alkalmazása hétköznapi helyzetekben;

– eltérő bonyolultsági problémák megoldása;

– különféle információforrások kritikai használata az új ismeretek elsajátítása és önképzés érdekében;

– az infokommunikációs technológiák interaktív alkalmazása;

– együttműködés, felelősség, szolidaritás és toleráns hozzáállás, valamint nem kikerülő módon való hozzájárulás a demokrácia alakításához;

– az ember és a természet közötti kapcsolat megismerése és alkalmazása a fenntartható fejlődéssel összhangban;

– a demokrácia önismerete, empátiára és szolidaritásra alapozott, a közös felelősségviselésen alapuló gyakorlása;

– öntudatos állampolgárként való részvétel a konfliktusok azonosításában és a megoldásukra tett javaslatok értékelésében.”

A dokumentum egyébként Mexikóban készült, és a program neve is („képzés az életre és a munkára”) tükrözi az irányt, amelyből a célok származnak. Hiányolhatunk persze belőle több elemet, például egy világnyelven való legalább alapszintű kommunikációs képesség meglétét, de ez már egy „kis” nyelven beszélő ország sajátos szükséglete. De nem is a leltár teljessége a kérdés, hanem maga a műfaj. A kihívás ugyanis az, hogy egy igazi alternatíva felmutatásához a kommunikáció eddigi módját is meg kell(ene) változtatni.

(A szerző tanulmánykutató, szociológus)

PETŐFISZÁLLÁS AZ ÉLETÉÉRT KÜZD

Ez a riport 2011. október 13-án készült. A drámai történet egy falu, egy iskola és egy, ezekért a közösségéért tenni, azokat minden nehézség ellenére megőrizni akaró igazgatóról szól. Ám a dráma 2011. november 3-án tragédiába torkolt. Az igazgató asszony, H. Tóthné Szász Magdolna 44 évesen elhunyt. A Pedagógusok Szakszervezete és a Pedagógusok Lapja őszinte részvétét nyilváníja.

Csalóka őszi napfény simogatja az alig 1700 lakosú Bács-Kiskun megyei Petőfiszállás takaros házait, a rendezett és tiszta utcákon teremtett lelket se látni. A kék ég alatt csak a távoli gyerekhangok igazítanak útba bennünket, merre is keressük az iskolát. Az épület barátságos, meleg otthont ígérő. Szépen rendezett, virágos, fás kertjében a szünetben gyerekek játszanak gond nélküli bújócskát, könnyű léptű fogócskát. Ők még nem tudják, milyen súlyos, napi gondok rajzolnak mély ráncokat tanáraik, az igazgató arcára. Az iskola – köszönhetően az új köznevelési törvénynek – a megsemmisülés határán áll. S bár ez önmagában is elég ok az elkeseredésre, az ott dolgozó 14, többdiplomás pedagógusnak és az igazgatónének különösen fáj az a cinizmus és goromba elutasítás, amit azoktól kaptak, akikhez fennmaradásuk érdekében fordultak, akikől segítséget kértek.

– Mi mindent az iskolára tettünk fel. Itt mindent, mindent mi csináltunk a két kezünkkel, a szülők segítségével – mutat végig a takaros udvaron az igazgató, H. Tóthné Szász Magdolna. – Ott a kert végében a télire való fa, épp a hétvégén raktuk halomba.

Azután bekísér a tiszta, barátságos kis iskolába, hogy büszkén kalauzoljon végig bennünket a melegséget és szeretet sugárzó osztályteremben. Ahogy mondja, itt mindegyik tükrözi az osztályfőnök személyiségét. S valóban mindegyik más, akkor is, ha a számítógépteremben járunk, akkor is, ha a használatban levő digitális táblával felszereltekben. És szemmel látható, bár az osztályokban a technika a tudást szolgálja, mégiscsak a humánus, az ember, a gyerek tisztelete és szeretete, az emberiség az úr. Kis közösségek ezek, ahol a jövő épül.

Igaz, már nem sokáig, hisz a Nemzeti Köznevelési Törvény egyik pontja szerint „a felső tagozat fő szabály szerint ott tartatható fenn, ahol a gyermekek száma évfolyamonként eléri a törvényben foglalt átlagot, és ahol két-két párhuzamos osztály működése biztosított a létszám alapján”. Márpedig a petőfiszállási Petőfi Sándor Általános Iskolában nincs ekkora létszám, összesen 113 tanulót oktatnak, nevelnek. Közülük 70 gyerek – Magyarország egyedülállóan nagy tanyás térségén – külterü-

letről jár be, busszal, vonattal, tanyagondnoki kocsival. Az iskola reggel hét órától délután négyig a tanulók rendelkezésére áll, délután tanulószobával, napközivel biztosítják a diákoknak a tanulási lehetőséget. A gyengébb képességű tanulókkal differenciáltan foglalkoznak. Fejlesztő pedagógusok speciális tanterv szerint oktatja az arra rászorulókat. De az iskolában sokféle szakkör is működik, sőt a gyerekek országos versenyeken is megmérik tudásukat.

Nem csoda, hogy a szülők így nyugodtan dolgozhatnak, a családoknak biztonsá-

A józan paraszti ész pótolhatja az egyetemet, főiskolát, de a főiskola, egyetem nem pótolhatja a józan gondolkodást

got jelent, hogy 14 éves korig jó helyen tudják a gyerekeiket.

Az igazgató az azt mondja: „Az én kollégáim nem azért tanítanak Petőfiszálláson, mert máshol nem kellenek. Tizen-négy kollégám közül három Petőfiszálláson járt iskolába, a negyediknek az anyukája is itt tanított. Van, aki már nem lakik itt, mégis, a kényelmetlenség ellenére visszajár ide tanítani, mert itt született. Mi vagyunk a legjobb példa arra, hogy ha egy gyerek itt nő fel, itt jár iskolába, akkor visszajön ide. A kollégák két-három diplomával rendelkeznek, és ezek nem »tücsök szakok«, hanem matematika, informatika, történelem, magyar, mivel kistelepülésen vagyunk, többen még a könyvtárszakot is elvégeztük, hogy dolgozhassunk a könyvtárban.”

Ma az iskola a falu motorja, annak kulturális életében is fontos szerepet játszik. Ha a szülők meghallják, hogy valamilyen programot szerveznek – márpedig nagyon sűrűn rendeznek előadásokat –, 300, 400 ember is eljön azokat megnézni. Idős emberek is, mert azt mondják, nagyon jó darabokat, igazi színházi előadásokat láthatnak. Az igazgató, aki maga is drámapedagógus, és 27 éve van színjátszó csoportja, a gyerekekre írja a darabot, ezért ők is „nagyon jól érzik magukat a szerepükben”. Így nem csoda, hogy a szegedi egyetem kutatói által nemrég készített felmérésből kiderült, a falu közösségi életét leg-

inkább az iskola „viszi”, irányítja, és annak igazgatójára, valamint könyvtáros kolléganőjére hallgatnak a településen legtöbben.

Ugyanakkor az iskola sok falubelinek munkalehetőséget, megélhetést, a családfenntartás esélyét is jelenti.

– És ezt most elveszik tőlünk! – fakad ki az igazgató.

És itt a történet igazán drámaivá válik. Az igazgató, akit nagyapja mindig arra tanított, hogy a józan paraszti ész pótolhatja az egyetemet, főiskolát, de a főiskola, egyetem nem pótolhatja a józan gondolkodást, mindezt így fogalmazza meg: „Tősgyökeres falusi tanár vagyok. A szomszédokkal közösen aggódunk az aszály, az árvíz miatt, féltjük a fagytól a veteményt, a gabonát. Nyugdíjasokkal, fiatalokkal együtt küzdünk, hogy talpon maradhassunk.

Ismerem a gondolataikat és az őszinte véleményüket a világ dolgairól. A vidéki pedagógust nem érdekli, hogyan alakul a nyári szabadság, mennyi lesz a kötelező óraszám, itt a munkaidő ügyiszeptember elsejétől augusztus 31-ig tart. De ha megszüntetik a falu egyetlen iskolájának felső tagozatát, akkor már felkapja a fejlet, sőt, ha józan paraszti ésszel gondolkodik, a következőket is végiggondolja: Ha nincs felső tagozat, akkor az alsó is »elkopik«. (A szülők a nagyobb gyerekkel együtt a kisebbeket is a városba viszik óvodába, alsó tagozatba, hadd szokják a környezetet.) Ha nincs gyerek, kihal a falu. Ha nem lesznek iskolás gyerekek, akkor kihez megy a védőnő, az iskolaorvos, kinek tart hit-tanórát a hitoktató, szentmisét a tiszteendő atya? Ha nem lesznek gyerekek, akkor a szülők által kért munkával összekuporgatott vagyontárgyak, házak értéke elveszik. Mit örökölnék az unokák, miért jöjjenek vissza? Ha nem lesz iskola, nem lesz falu – elveszik Magyarország tanyavilága, melynek felemeléséről oly sokat beszélnek, sajnos a levegőbe.” És amikor mindezt végiggondolja, már odafigyel a hírekre, mérges lesz, mert nem érti: „Hogy miért hoznak ilyen döntéseket FÖNT, hiszen a falusi kiskolákat többségében nyolc osztállyal építették apáink, nagyapáink.

(Folytatás a 15. oldalon)

PETŐFISZÁLLÁS AZ ÉLETÉÉRT KÜZD

(Folytatás a 14. oldalról)

Miért gondolják ott FÖNT, hogy a falusi gyerekek kevesebbet tudnak a városi gyerekeknél, hisz a tananyag ugyanaz, esetleg az a különbség, hogy 15 gyereknek hatékonyabban tudnak tanítani, mint 30-nak? Miért kellene bevinni a gyerekeket a városba, amikor minden eszközállomány adott ahhoz, hogy a 2-3 diplomával tanító pedagógus tanítson?”

És aztán a keserű kérdések: „Miért megint a vidéket nyomorítják meg, pedig a választásokon a vidék fejlesztését ígérték? Hogy lehet az, hogy azok a politikusok, akik az ÉLŐLÁNC A KISISKOLÁKÉRT mozgalmat elindították, most homlokegyenest mást mondanak, más törvénytervezetet írnak?”

S mikor erre választ keres, hiába küldi e-mailjeit a parlamenti politikusoknak, sem a kormánypártból, sem az ellenzékből nem akad senki, aki reagálna rájuk. S amikor Kecskeméten a neki kecssegetésül szánt jövőképet, a pedagóguséletpálya-modellt meghallgatta, majd látta elsietni az oktatási államtitkár-helyettest, az alpolgármestert és a sajtót, anélkül, hogy az ő kérdéseire kíváncsiak lettek volna, elszomorodott. Akkor pedig dühös lett, amikor másnap az egyik hetilapban azt olvasta: hogy a pedagógusok jól fogadják a köznevelési koncepciót.

Később egy nem hivatalos kiskunfélegyházi tájékoztatón a valós jövőt is felvázolták az iskoláért és a településért aggódó igazgatóknak: „A városban nincs szükség egyetlen falusi pedagógusra sem, kell a hely a városiaknak is.” S aztán nyugtatásképp közölték vele: a petőfiszállási iskolában egy-két tanító foglalkozhat majd a néhány ottmaradt, fejlesztős, halmozottan hátrányos helyzetű alsóssal. És amikor az országgyűlési képviselőjükhez fordult, hogy megkérdezze tőle, iskola híján mi lesz a falu közösségével, a többdiplomás tanárokkal, azt a választ kapta: „Esetleg a buszváró környékén délutánonként majd szervezhetnek a diákoknak fonókat a falu sorsáért aggódó, állástalan pedagógusok.”

És akkor a vidéki pedagógus kiabálni szeretett volna, de azt nem tartotta illendő dolognak, akkor, amikor más beszél. Pedig jólesett volna.

Millei Ilona

JENEY LAJOS ÉPÍTÉS NYÍLT LEVELE

A Magyar Építőművészek Szövetsége Nevelési és Művelődési Létesítmények Bizottsága áttekintette a 1357/2011 (X.20) korm. határozat mellékleteként kiadott szabványfelsorolást, és megállapította, hogy azok nagy részének felülvizsgálata valóban indokolt. Nem indokolt viszont az oktatás-nevelés területét érintő szabványok felülvizsgálata, mivel azok egészen új, korszerű és szakszerű szabályozásokat tartalmaznak. Az óvodák, általános és középiskolák, a többcélú közoktatási intézmények, a gyógypedagógiai intézmények és a kollégiumok, diákotthonok szabványanyagát 2007-ben, a bölcsődéét 2009-ben készítettük el. Az azóta eltelt idő egyáltalán nem indokolja ezeknek a szabványoknak a felülvizsgálatát. Ezekkel a szabványokkal egyetlen teendő van, kormányhatározatban kell rögzíteni, hogy alkalmazásuk kötelező. A szabványok bevezetésében ugyanis európai uniós előírásokhoz alkalmazkodva elő kellett írni, hogy a szabványok alkalmazása önkéntes. Ugyanakkor az is elő van írva, hogy ha egy építető nem a magyar szabványt alkalmazza, akkor csak olyan szabványt alkalmazhat, amelynek előírásai megegyeznek a magyaréval, vagy annál szigorúbbak. Ezt az előírást az építetők többsége nem tartja be, és a rosszul értelmezett önkéntesség alapján szakszerűtlen, rossz intézményeket épít, amivel súlyos károkat okoz az országnak. Ha egy építetőnek (önkormányzat, egyház, alapítvány stb.) nincs elég lehetősége, hogy a társadalmi igény szerinti közintézményt megépítse, akkor kötelezni kell, hogy tervezesse meg az egész intézményt, és valósítson meg első ütemben amennyit lehetőségei megengednek. Ugyancsak súlyos károkozás folyik az országban mindenhol, ahol a nevelési-közösségi központokat, általános művelődési központokat megszüntetik.

A kár azért jelentős, mert ezek az intézmények az egész napos iskola természetes letéteményesei. Ezek demokratikus, nyitott, szabadságot és változatosságot biztosító szellemükkel és gyakorlatukkal egyedül alkalmasak ma arra, hogy változtatás nélkül az egész napos iskolát befogadják. Ezért is veszélyes az a napjainkban kialakuló gyakorlat, hogy az általános művelődési központokból az egyházak az iskolákat kiemelik, mert ezzel lehetetlenné teszik ezeknek az intézményeknek a további működését. Az ország szempontjából az egyetlen helyes út, ami mindenkinek érdeke, hogy az egyházak az egész intézményt vegyék át.

Tisztelt Államtitkár Asszony, Államtitkár Úr! Kérjük és javasoljuk, hogy további intézkedéseiknél fentieket szíveskedjenek figyelembe venni.

Tisztelettel:

Jeney Lajos DLA, a bizottság vezetője

KÖZÖNYÖSÖK

Vajon melyik lesz az a kormányzati intézkedés, amelyik kiveri a biztosítékot? Mert eddig nagy visszhangja nem volt semmilyen intézkedésnek, döntésnek, átalakításnak, törvénynek, bejelentésnek, javaslatnak. Persze voltak megmozdulások, tüntetések, tiltakozások, de összehangolt, komoly erődemónstrációra ez ideig nem került sor. Pedig most már nem arról van szó csupán, hogy néhány száz volt vezetői pofátlanná nyilvánítanak, és utólag megvonják törvényes járandóságukat, hogy néhány ezer hajléktalan eltávolítanak a közteterekről, mert látványuk zavarja a városházak urait, hogy átkeresztelik az országot, hogy eltörlik a történelem néhány évtizedét. Most már több tíz ezer diplomást fenyeget annak réme, hogy csak egy havas tél juttatja őket közmunkához, úgy, mint nagyapáikat a Horthy-korszakban. Most már több tíz ezer nyugdíjast fenyeget annak réme, hogy versenyre kelhetnek a diplomásokkal a hólápátért, mert megvonják nyugdíjukat vagy annak egy részét. Most már több tíz ezer vállalkozót fenyeget annak réme, hogy ismét számlákat kell vásárolniuk adójuk elkészítéséhez, mert megszűnik az eva. Mégis, az általános társadalmi közöny nem akar oldódni.

A közönyösök egy részénél ez érthető. Ők a hatalom mai birtokosaihoz tartozóknak érzik magukat, akik a cinizmus álarca mögé bújva leszarnak mindent és mindenkit. A közönyösök másik két nagy csoportjánál kérdés, hogy lesz-e változás, és mikor? Azokról van szó, akik bíznak. Bíznak abban, hogy rájuk nem kerül sor, ők megússzák, ha homokba dugják a fejüket, hogy ne lássanak semmit, vagy ha észrevesznek valamit, elhiszik, hogy „azok” megérdemlik. A másik csoportba tartoznak azok, akik félnek. Ezért úgy gondolják, nem kerül rájuk sor, ha nem húznak ujjat a hatalommal, megfogadják a három majom tanácsát – nem látni, nem hallani, nem szólani. Pedig ez a közöny csak látszólagos. A hatalom mámora illanó, s csak igen kevesen lehetnek azok, akik elhiszik, hogy az időt meg lehet állítani. Azok pedig, akik bizakodnak, előbb-utóbb kénytelenek észrevenni, hogy egyre fogy a táboruk. A félelem elől elbújók csöndjét pedig megzavarja a gyomor ideges összehúzódságát kísérő széljárás hangja. Ha a hatalomban lévők kezdenek el félni, és a félők szeretnék megszerezni a hatalmat, miközben a bizakodók elfogynak, akkor hangossá válhatnak az utcák. Jó lenne ezért, ha a filkeforradalmárok az ágyúörgés hangja helyett inkább Liszt zenéjére vágnának, s nem vállalhoz, hanem lábhoz tennék a fegyvert.

Szűdi János

HOFFMANN TÁVOZÁSÁT KÖVETELTÉK A HÖÖK TŰNTETÉSÉN

Az államtitkár asszony nem érti, miért kellene távoznia a posztjáról

Mintegy tízezer diák sürgette Hoffmann Rózsa oktatási államtitkár menesztését október 27-én azon a budapesti tüntetésen, amelyen a készülő felsőoktatási törvény, a tervezett hallgatói szerződés és a „bújtatót” tandíj ellen tiltakoztak. Bár a hallgatók gondoskodtak róla, hogy hangjuk felhallatsszon a Szalay utca második emeletéig, az államtitkári szobáig, Hoffmann Rózsa mégsem hallotta meg őket, az államtitkár asszony nem érti, miért kellene távoznia posztjáról.

„Mindenütt jó, de legjobb itthon?” „A halál oka: FTV” „Buták legyünk, vagy gazdagok?” „A röghöz kötés 300 éve kiment a divatból” „Négy év tanulás = húsz év nyomor” „A hallgató neve: Nefmi, a kurzus neve: érdekérvényesítés I” Többek között ilyen táblákat tartottak magasra azok az egyetemi, főiskolai hallgatók, akik az október 27-i csütörtök délutánon demonstrációra gyűltek össze a Szalay utcában. Mintegy tízezeren lehetnek, a lelkes tömegben rektorokat, egyetemi tanárokat is látni lehetett. Megjelent többek között *Bódis József*, a Magyar Rektori Konferencia elnöke, a Debreceni Egyetem, a Semmelweis Egyetem, a Budapesti Műszaki Egyetem és az Eötvös Loránd Tudományegyetem rektora. Az egy szál rózsát is lengető fiatalok óriási üdvölgéssel fogadták, amikor az esemény moderátora azt mondta: „Megkezdődött a rózsák háborúja.” Ezt követően lejátszották a Kicsi, gyere velem rózsát szedni című dalt is. A várakozók beszélgetéssel, csókolózással töltötték az időt, hogy aztán komolyra fordítsák a szót. A tüntetés a Himnusz eléneklésével kezdődött.

Nagy Dávid, a Hallgatói Önkormányzatok Országos Konferenciájának (HÖÖK) elnöke beszédében úgy fogalmazott: másfél év után egyértelműen látják, hogy a felsőoktatás háza táján „rossz ácsokra és kőművesekre” bízta a munkát. Ha omlik a vakolat, ha dőlnek a falak, és lassan a fejünkre szakad a tető, nincs más megoldás, új szakembert kell hívni. Hangsúlyozta, ma olyan oktatáspolitikára és vezetőkre van szükség, akik építeni akarnak a múltra, de nem a múltban, hanem a jelenben élnek, akik a hallgatókra nem szükséges rosszként, hanem partnerként tekintenek a felsőoktatás minőségi megújításában. Akik képesek cselekedni, nyitottak, mert tudatában vannak, hogy a jövőt nem szabad nélkülük építeni.

A HÖÖK elnöke beszélt arról is, azért

jöttek a minisztérium elé, hogy végre az ott dolgozók is meghallják, ebből elég volt. Rámutatott, az önköltség bevezetése zsákutca, nem szolgálja a nemzet felemelkedését, szerinte téved, aki azt gondolja, hogy el akarják hagyni Magyarországot. „Nem leláncolni kell minket, hanem lehetőséget adni arra, hogy szülőföldünkön maradhassunk” – fogalmazott.

Élhető felsőoktatásra van szükség

Papp Magor, a Magyar Rezidens Szövetség elnöke a fiatal orvosok támogatását tolmácsolta a minőségi felsőoktatásért folytatott harcban. Mint mondta: fontos, hogy közösen határozzák meg, milyen keretek között szeretnének élni, tanulni. Nemcsak élhető magyar egészségügyre, hanem élhető felsőoktatásra van szükség.

Mendrey László, a PDSZ elnöke arról beszélt, ha eredményt akarnak elérni, akkor össze kell fogni. Az érdekvédő arra a kérdésre vár feleletet Hoffmann Rózsától, nem gondolja-e, hogy ideje felállni.

A demonstrációra norvég hallgatók videóüzenetet küldtek, szolidaritását fejezte ki a 38 országot tömörítő európai hallgatói szervezetre, az ESU elnöke is. *Allen Pal* „csúnya mérföldkönek” nevezte a magyar felsőoktatási törvény tervezetét, amely morálisan és gazdaságilag is elszegényítene egy generációt. Hozzátette: arra kéri az Európai Bizottságot, vizsgálja meg a magyar kormány tervezetét, amellyel röghöz kötné a hallgatókat.

A demonstrációra az ország szinte minden pontjáról érkeztek hallgatók, a tömeg a Szalay utcát végig betöltötte, egészen a Néprajzi Múzeum hátuljáig. A tüntetés végén a hallgatók egy, a színpad közepén elhelyezett koporsóval jelképesen búcsút vettek a felsőoktatástól.

Versenyképesebb felsőoktatást akarnak

Mint emlékeztet, a HÖÖK elnöke és *Navracsics Tibor* miniszterelnök-helyettes október 26-án találkozott. Akkor arról beszéltek, hogy jelentősen közeledtek az álláspontok a készülő felsőoktatási törvényről tartott egyeztetésükön. *Navracsics Tibor* azt mondta, nyilvánvalóvá vált, egyetértés van abban, hogy olyan törvényt szeretnének, amely lehetővé teszi, hogy a magyar felsőoktatás még versenyképesebbé váljon Európában, és bővülő lehetőségeket nyújtson a tanulás során és az elhelyezkedéskor. A közigazgatási és igazságügyi miniszter kiemelte: ha a rektorok sem emelnek kifogást, úgy az egyetértési jogot

biztosítani lehet a hallgatói önkormányzatok számára a tanulmányi és vizsgaszabályzat, illetve a szociális ellátások területén. Kitért arra is, hogy a nem 100 százalékosan államilag finanszírozott helyeknél egy új diákhitel-konstrukcióban gondolkodnak, egy olyan költségvetési megoldásban, amellyel a jegybanki alapkamatnál kedvezőbb kondíciókkal nyújtanának kölcsönt a hallgatóknak.

Nagy Dávid azt mondta: „Megértettük a kormány álláspontját, és azt hiszem, a kormány is megértette a mi kifogásainkat, elkezdte a közös megoldás keresését.” Közölte: azért a csütörtöki demonstrációt megtartják. Arról, hogy ezek után szükségesnek tartják-e még az egyeztetést Hoffmann Rózsával, úgy nyilatkozott: az elvekben egyeztettek a miniszterrel, de nem zárkoznak el attól, hogy a továbbiakban tárgyaljanak a felelős államtitkársággal.

Hoffmann Rózsa nem érti, miért kellene távoznia posztjáról

Az oktatási államtitkár ezt a hallgatók október 27-i demonstrációjára reagálva mondta az MTI-nek. Az államtitkár hozzátette: „Ez egyébként is a kormányfő döntésétől függ”, *Orbán Viktor* viszont teljes bizalmáról biztosította. Hoffmann Rózsa a tüntetésen elhangzottak kapcsán rámutatott: a demonstráció nem ellene, hanem a kormány ellen irányult, ugyanis a kabinet már jóváhagyta a tervezetét és a koncepciót. Mint mondta, azokat, akik tüntettek, a tervezett változtatások már nem érintik, azok a jövő nemzedékre vonatkoznak majd. A hallgatók vezetői a jövő nemzedékét nem képviselik – fogalmazott.

Az államtitkár kitért arra is, hogy „elvben, de csak elvben, megtehetné a kormány, hogy nem működteti a felsőoktatás rendszerét, ez esetben még volna is indok a koporsós temetésre”. Ezt nálunk sokkal gazdagabb országok is megteszik, ezzel szemben a magyar felsőoktatás a jövőben is biztosítja az ingyenes tanulást – tette hozzá. Szólt arról, hogy a felsőoktatásban jelenleg mintegy 400 ezren tanulnak, „az a 3 ezer ember, aki szervezeten, buszokkal feljött Budapestre tüntetni, elenyésző hányada az összhallgatói létszámnak”.

Mint mondta, a tüntetés a Szózat eléneklésével ért véget, amelynek utolsó sora úgy szól, „itt élned, haldod kell”. Ha ezt komolyan gondolják, miért tiltakoznak az ellen, hogy végzés után néhány évig legalább a hazájuknak dolgoznak? – jegyezte meg Hoffmann Rózsa.

KÉMIATANÁROK KITÜNTETÉSE

Átadták a Magyar Kémia Oktatásért-díjakat

Tizenharmadik alkalommal adták át a „Magyar Kémia Oktatásért-díjat” annak a négy kémiatanárnak, akik kiemelkedő szakmai munkásságukkal hozzájárultak a jövő nemzedékének felkarolásához, az utánpótlás neveléséhez.

A Richter Gedeon Alapítvány A Magyar Kémia Oktatásért kuratóriuma évek óta jutalmazza azokat az általános és középiskolai tanárokat, akik odaadó munkájukkal segítik a magas szintű szakképzést, felkarolják, és tudásukkal támogatják a tehetséges diákokat. Az ünnepélyes ceremóniára idén is a Magyar Tudományos Akadémián került sor, ahol a rangos elismerés mellett 250 ezer forintot díjat vehettek át a kitüntetett kémiatanárok. A 2011. évi díjazottak: *Horváth Lucia*, Roth Gyula Gyakorló Szakközépiskola és Kollégium, Sopron; *Dancsó Éva*, Eötvös József Gimnázium, Budapest; *Varga Gábor*, Zrínyi Miklós és Bolyai János Általános Iskola, Nagykanizsa; *Drozdik Attila*, Pannonhalmi Bencés Gimnázium. A Richter Gedeon Alapítvány a Magyar Kémia Oktatásért 1999-ben a Richter Gedeon-gyógyszercég kezdeményezésével jött létre azzal a szándékkal, hogy a vezető hazai gyógyszer-gyártó vállalat a magyarországi kémiaoktatásban és az azzal kapcsolatos ismeretterjesztésben közvetlenül vállalhasson támogató szerepet. Az alapítvány céljainak megvalósítása érdekében három tagból álló kuratórium működik. A kuratórium a díjazottak kiválasztásához szükséges adatokat pályázati formában szerzi be.

Dr. Végh József emlékére

Nehéz attól búcsúzni, akiről sugárzott az életöröm, az ember-szeretet, akire csak mosolyogva tudunk emlékezni, mert jó szándékú, jó humorú, nyitott ember volt. Tanítványai kedvenc tanára, Józsi bácsi, a kollégák Végh Jósikája, a szakmunkás-képzés nagy nyeresége örökre elment. *Dr. Végh József* 73 évét élt. A Csete Balázs Szakközépiskola igazgatóhelyettese villanszerelőként került a szakoktatásba, az volt az eredeti szakmája, később elvégezte a tanárképző főiskolát, és le is doktorált.

Öröm volt együtt dolgozni vele. Beosztottaival sohasem beszélt magas lóról, névnapjára úgy készültünk, mint egy ünnepre. Amikor valami okból nem jött be az iskolába, a gyerekek aggódva keresték telefonon. Kitűnő kapcsolatteremtő volt, még a legzárkózottabb ember is megnyílt előtte.

Szeretett nyaraltatni. Ilyenkor olyan hangulatot teremtett, amelyben a gyerekek nagyon jól érezték magukat. Érdekes, változatos programmal tette számukra felejthetlenné az együtt töltött napokat.

Mindig kész volt segíteni bárkinek. Szomorú gyerek nem mehetett el úgy mellette, hogy ne kérdezte volna meg tőle, mi a baja. Ebben a rohanó, szeretet nélküli világban a melegséget, a jószágot sugározta maga körül. Nagy úrt hagyott maga után.

Hű párja, Ágnes 14 éven át ápolta súlyos betegségében, egy napig sem adta idegen kezekbe. Pedig úgy épült le nap nap után, mint az elfogyó gyertya, Ágnes mégis az utolsó percig vívta reménytelen kimenetelű csatáját érte az alattomos kórral. Ezt jelentette neki a szerelemből kötött házasságuk alkalmával kimondott „holtodiglan” eskü.

Dr. Végh József 2011. augusztus 21-én halt meg.

Fetés András

ÁTADTÁK A VODAFONE JUNIOR PRIMA DÍJAIT

Újabb tíz tanár vehette át a Vodafone idei Junior Prima Díjait. A díjat évente tíz olyan, 30 év alatti szakember kapja, akik mind kiemelkedő pedagógiai teljesítményt értek el saját területükön. A 2007 óta átadott díj összértéke mostanra közel százmillió forint, eszmei értéke felbecsülhetetlen.

A Vodafone idén ötödik alkalommal osztotta ki az összesen 70 ezer euró díjazású Junior Prima Díjat a magyar oktatás és köznevelés legkiválóbb fiatal pedagógusainak. Idén *Bakó Béla*, aki az Atelier Európai historiográfia és társadalomtudományok doktori programjának doktorandusza, illetve a Nyugat-magyarországi Egyetem Andragógia Intézetének tanársegédje, *Boros Julianna*, aki a PTE BTK Szociális Munka és Szociálpolitika Tanszék oktatója, *Lovász Eszter*, aki a csobánkai Borostyán Természetvédő Óvoda óvodapedagógusa, *Nagy-Köteles Kamilla*, aki a hejőkeresztúri IV. Béla Körzeti Általános Iskola és Napközi Otthonos Óvoda pedagógusa, kapta meg. Ugyancsak a díj tulajdonosa lett *Schlotter Ildikó*, aki a Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem Számítástudományi és Információelméleti Tanszékén oktat, *Stégnér Péter*, aki német nyelv és irodalom szakos bölcsész és tanár, és a dabasi Kossuth Zsuzsanna Szakképző Iskolában tanít, *dr. Szanda Gergő*, aki a Semmelweis Egyetem Élettani Intézetében egyetemi tanársegéd, *Tassy Gergely*, aki 2009 óta tanít matematikát a budapesti Veres Péter Gimnáziumban, *Virág Emese*, aki 2009-től a Bét Salom zsinagóga gyermekvallásnevelője, és jelen pillanatban a budapesti Scheiber Sándor Gimnázium héberoktatója és végül az *Egyszervolt.hu gyermek-kulturális portálsalád*.

A Junior Prima Díj hatalmas presztízst is jelent a fejenként 7 ezer eurós pénzjutalom mellett, amely jelentősen hozzájárul a fiatal díjazottak munkájának sikeres folytatásához. A Vodafone büszke rá, hogy immár öt éve támogatja a tehetséges fiatal pedagógusokat, és ezáltal a hazai oktatást.

EÖTVÖS JÓZSEF-EMLÉKÉREM KITÜNTETÉST KAPTAK

A PSZ Szeged Városi és Körzeti Bizottságától

ARANY FOKOZAT: **Thirring Gyuláné** (Szeged), tanár, alapszerv. titkár. EZÜST FOKOZAT: **Kutasi Györgyné** (Szeged), dajka, alapszerv. titkár; **Vargáné Tóth Gizella** (Szeged), tanár, alapszerv. titkár. BRONZ FOKOZAT: **Juhász Józsefné** (Szeged), tanár, alapszerv. titkár; **Ördögh Erzsébet** (Mórahalom), tanár, alapszerv. titkár.

MIÉRT ÁLLAMOSÍTOTTÁK AZ ISKOLÁKAT?

A pedagógusokra várt a tudatformálás elindítása: a lakosság gondolkodásának módosítása

„Közismert, hogy a felszabadult Magyarország olyan iskolarendszert örökölt, mely a legelmaradottabbak közé tartozott Európában. Korszerűtlen volt szerkezetében, antidemokratikus tartalmában és végtelenül szegényes tárgyi feltételeiben. Az 1930. évi népszámlálás adatai szerint a kötelező hatosztályos népiskolát a tanköteleseknek 48,5 százaléka végezte el. Ez a számarány javult ugyan valamelyest 1945-ig, de az általánosan kötelező oktatás csak részlegesen valósult meg.

A felszabadulás után a kormányzat legelső intézkedései közt létrehozta a nyolcosztályos általános iskolát, elrendelte a nyolcéves tankötelezettséget. Az általános iskola szervezeti kiépítéséhez – a háborús károk helyreállítása mellett – szükség volt az egységesítésre az oktató-nevelő munka korszerűsítése érdekében is, hogy ideológiai, politikai, tudományos szempontból egyaránt elmaradott tanterveket a demokratizálódó, majd szocialistává váló társadalom és népgazdaság igényeinek megfelelően cserélhessük fel. Ezért vált szükségszerűvé a községi és felekezeti iskolák államosítása” – írta dr. Gosztonyi János államtitkár az 1976-ban megjelent „Az államosítás közoktatásunkban” című könyv bevezetőjében. A címben feltett kérdésre a Bevezetésből idézett részlet megadja a választ.

A könyv az 1948. június 16. után, az után a nap után majd harminc évvel jelent meg, amikor „az Országgyűlés nagy politikai harcok közepette törvénybe iktatta a történelmi mérföldkövet jelentő XXXIII-as törvényt” – az iskolák államosítását. Az alábbi írás is ebből származik.

Balázs József

Egy államosítási bizottsági tag szubjektív visszaemlékezése

Édesapám 16 éven át volt tagja Miskolc Diósgyőrben a református egyház presbitériumának. Az egyház vezetőségében érezhetően baloldali irányzatot képviselt. Egyik alkalommal – a hozzá hasonló gondolkodásúakkal – azt kifogásolta, hogy a Felsőzsolcán lakó és a vasgyárban dolgozó munkásnak miért kell két helyen egyházi adó fizetnie. Az elnöklő lelkész megmagyarázta: a vasgyári egyháznak azért tartozik adót fizetni, mert az itteni gyárban dolgozik, Felsőzsolcán pedig azért, mert ott van a háza. Ez az idő – az 1930–1944 közötti – volt a diósgyőri egyházak anyagi jólétének tetőpontja.

Mi, fiatalok az egyházak tanaiból csak azokat a tételeket tartottuk helyesnek, amelyek a társadalom békés együttélésének szabályaira vonatkoztak, de nem fogadtuk el azokat, amelyeket hinni kellett, illetve ellentétben álltak a tudománnyal.

A kötöttségek, a körülmények azonban kényszerítő erővel hatottak. 1940-ig nehéz volt álláshoz jutni. Az állam csak jeles és jó rendű oklevéllel rendelkezőket alkalmazott, az egyházi iskoláknál meghirdetett állásokra pedig 30 pályázat is befutott. Sőt bemutatkozást kértek az egyházak a kijelölt pályázóktól. A tanítói oklevél mellett megkívánták a pályázótól az orgonistakántori oklevelet is. Sok pedagógus számára négy-öt évig tartott az állásnélküliség. Aki pedig állást kapott, az előbb „próbaszolgálatos”, majd „helyettes” minőségben szolgált, amíg végleges kinevezését elnyerhette.

Az osztatlan, nagy létszámú falusi népiskolát, ahol mindent egyedül kellett csinálni mostoha körülmények között, sok pedagógus kartársam ismeri. Dél előtt, délután tanítottunk, este a petróleumos lámpa vibráló fényénél készültünk fel a másnapi munkára, és javítottuk a mezítlábas gyerekek dolgozatait.

A diósgyőri református és evangélikus egyház összefogott, és a két iskolájuk 1946. szeptember 1-jétől közös irányítás alatt „Protestáns Népiskola” címen működött tovább. A városi tanfelügyelő állami tanerőket osztott be az egyházi iskolákhoz az üres álláshe-lyekre. 1946. december 6-án – felsőbb utasításra – a testületnek szavaznia kellett, hogy a régi igazgató meghagyását kívánják-e, vagy a testület más tagját öhajjták igazgatónak. A testület többsége új igazgatót akart.

Az iskola gazdája még az egyház volt ugyan, de már – úgy éreztük – nem kizárólag. A társadalmi változás felfokozott erővel éreztette hatását minden területen, a felekezeteken belül is. A presbitérium, az egyház vezetősége nem a bologatók közössége volt már akkor, hanem olyan testület, ahol az erjedésben levő bajokat feltűnően merészen, szokatlanul bátran, az alázatosság mellőzésevel tárták fel a nagytiszteletű úrnak, többször igen nehéz válaszok elé állítva őt. Az egyházi adófizetés önkéntessé vált. Csökkent a templomba járás kötelező ereje. A pedagógusok többsége az államosítás felé hajlott. Kívánták az egyházi ellenőrzés megszüntetését, az egységes tankönyvek bevezetését, az egysé-

ges irányítást, a jobb felszereltséget, az iskoláknak és az egész társadalom szociális körülményeinek megváltoztatását.

Miskolcon az iskolák állami tulajdonba vétele – az 1948. évi XXXIII. tc. alapján – 1949-ben és 1950-ben folyamatosan történt.

Én államosítási bizottsági tag voltam. A mi bizottságunk először a református népiskolát államosította. Ehhez meghívtuk – elő volt írva – a lelképásztort. Ő azonban nem jelent meg. Azt üzenté, hogy készítsük el a jegyzőkönyvet, és küldjük el aláírásra hozzá.

Mi a helyi ismeretek birtokában meghatároztuk az iskola telkének határát részletesen. Megjelöltük, meddig marad az egyházné, és meddig az iskoláé. Csak azt sajátítottuk ki, ami már eddig is iskolai célt szolgált. Döntöttünk a közös utak használata felől is. Ezt feltérképeztük, és magyarázó szöveggel láttuk el. Az épületen belül minden vagyontárgyat az iskola tulajdonában hagytunk. Állami tanerővé nyilvánítottuk azokat a nevelőket, akik akkor az iskolánál tanítottak. A jegyzőkönyvet közösen fogalmaztuk. Amikor elkészült, az egyház lelképásztora aláírta. Kifogást nem emelt. Ezzel kész volt a református népiskola államosítása.

1949. szeptemberében szintén hárman végeztük a diósgyőri római katolikus népiskola átvételét. Ennél jelen volt az egyház képviselője, az apátplébános. Akaratos, dirigáló természetű embernek ismerték hívei.

(Folytatás a 19. oldalon)

Egy államosítási bizottsági tag szubjektív visszaemlékezése

(Folytatás a 18. oldalról)

Azt kérte, hogy a jegyzőkönyvet ő írassa írógéppel, ha „már úgy sem tehet mást”. Mi hozzájárultunk, és közösen szövegeztük. Kezdtük a telekhatár leírásával, majd a két különálló épület méretét, helyiségeit részleteztük. Amikor megtelt a papír első oldala, és a folytatáshoz cserélni kellett az indigót, kitört magából az apátplébános, mert látta, hogy fordítva rakta be a példányok közé az indigót és nem jó, amit gépelt. Dühében átadta nekem a jegyzőkönyv további írását. Vita a tárgyalás során nem volt. Az iskola vagyontárgyai – az épületekkel együtt – állami tulajdonba kerültek.

Nem örültek az államosításnak azok a tanítók, akik iskolai munkájuk mellett jól fizetett kántori tevékenységet is elláttak az egyháznaknál. Tudták, hogy a változás hátrányosan fogja őket érinteni, és dönteniük kell majd, melyik foglalkozást választják. Nyilvánvaló, hogy a tanítáért több volt a fizetés, de a kántori jövedelmet mégsem szerették volna elveszíteni. Akkor még ismeretlen fogalom volt az oktatómunkában a túlóradíj. Többen, éppen a nagyobb kereseti lehetőség miatt szerezték meg annak idején az orgonista-kántori oklevelet.

Az államosítás idején működő pedagógusok a gyermekkori hatások, a tanulmányok következtében magukkal hozták a vallásos ideológiát még akkor is, ha a felekezeti hittételekkel, dogmákkal nem értettek mindenben egyet. Akkor is, ha vallották, hogy a természettudományokkal szemben vannak a felekezeteknek új megfogalmazást kívánó tételei. Az egyházi iskolákban pedagógusok tanították a hit- és erkölcsstant, ami gondolkozásukra, érzelmeikre hatást gyakorolt. Munkakörük pedig példaadásra kötelezte őket.

Az államosítás nem kizárólag a telkek, az épületek és felszerelések átvételét jelentette, hanem új példaadást is igényelt a pedagógusoktól. Újat, ami alapjaiban ellenkezője volt a réginek. Elkezdődött egy belső, csendes forradalom, a nem látható harc önmagunkkal, a belső tusakodás az elvárások tüzeiben. Kiállást, példaadást vártak tőlünk a marxista ideológia alapján. A pedagógusokra várt a tudatformálás elindítása: a lakosság gondolkodásának módosítása nehéz feladat volt. Önmagunkat kellett legyőzni, hogy szaba-

dulni tudjunk a régítől, és zászlóvivői lehessünk az új társadalomnak.

Az államosított iskolákban még éveken át volt vallásoktatás, amit a különböző felekezetek lelkészei végeztek. A szülők csak nehezen oldódtak a régi köztöttségből, hogy már nem kötelező a gyermek számára a hittan tanulása. A természettudományos gondolkodás elindítása az iskola nevelőinek volt a feladata. A kettős nevelés káros hatásairól is nekik kellett a szülőket felvilágosítani.

1953-ban egy lakatosmester hitoktatásra kívánta beírni fiát a majláthi iskolába. Az igazgató tájékoztatta a szülőt, hogy az iskola új szellemben tanít, a jövő a természettudományos oktatásé, és nem lenne helyes, ha fia kettős nevelést kapna.

A demokratikus nevelés egységének biztosítására a Párt követeli: egységes állami tankönyvek bevezetését valamennyi iskolában, valamennyi fokozatban; a tanügyigazgatás egységesítését és korszerű reformját, az egyházi iskolák államosítását, az egyház hitoktatási jogának és a papnevelő iskolák egyházi jellegének csorbitása nélkül.

Részlet a Magyar Dolgozók Pártja Programnyilatkozatából

A szülő is magyarázta a maga igazát, és a vita egyre hosszabb, egyre hangosabb lett. Már a földszinten hallottuk az emelkedett hangú bizonyításokat. Végül a szülő feldúlt arccal távozott, az igazgató pedig izgatott állapotban jött be az irodába hozzánk. Szótlatlanul jött-ment, tépelődött magában, végül így fakadt ki: a lakatosmester mindenáron be akarja írni hittanra a fiát. Nem tudja megérteni, hogy miért vagyunk ellene. Én megkérdeztem: ezt a szülőt gyermekkorában ki tanította az iskolában? Én – hangzott a válasz. Hittanra is? Igen. Lám, mondtam, most tehát a régi bizalom alapján akarja fiát hitoktatásra járatni abba az iskolába, ahol régi tanítója működik. Persze, hogy nem érti: aki őt annak idején a hittanra tanította, most miért van a vallásos oktatás ellen? Ő nem tudja, a volt tanítója pedig nem mondhatja, hogy a régi és az új elvárások egyformán példaadó magatartást kívánnak. Igazad van! – hangzott a válasz.

Az államosított katolikus iskolák tantermeiben központi helyen volt a kereszt. Ezt az egyházi jelvényt hagyományosan misztikus tisztelet övezte. Eltávolításához merészség kellett. Így volt ez Szirmán is. Ez a népszerűtlen cselekedet a peda-

gógusra várt. Az idő sürgetett, meg kellett tenni. A keresztet elküldtük a plébánosnak. A szülők részéről hangzottak el ugyan megjegyzések, de lassan beletörődtek. Az iskola új szelleme a szülőkre is hatott.

Az új társadalom letéteményese az ifjúság. Az alapozást itt kezdtük. 1948 nyarán háromnapos értekezleten tárgyaltuk meg Miskolcon az úttörőcsapatok megalakításának módját, a munka tartalmát, menetét. Örültünk annak, hogy végre egységesen, országos irányítás mellett foglalkozhatunk majd az egész magyar ifjúsággal.

A csapatok még az őszi folyamán megalakultak. A szülők részéről volt bizonyos idegenkedés, az egyenruhát nehezen vásárolták meg, és ebben nem kizárólag az akkor nehéz anyagi helyzet játszott szerepet. Az úttörőmozgalom népszerűsítéséhez, vonzásához magam is hozzájárultam azzal, hogy 1950-ben úttörőzenekart alakítottam 40 fővel. Az egyöntetű formaruha, a muzsika mindenütt megnyerőnek bizonyult. Úgy éreztük, hogy mindenütt, amer-

re jártunk, szerepeltünk, bátorítást, biztatást adtunk a nevelőknek is, a szülőknek is. A Kossuth rádió 1951-ben hangszalagra vette műsorunkat. Ebből az együttesből lett később a Lenin Kohászati Művek ifjúsági fúvószenekara. Azóta sok helyen követték a példát. Az iskolai oktatónevelő munkának pedig segítője és fontos tényezője lett a következő években az úttörőcsapat.

A régi, hatosztályos népiskolát átszervezték nyolcosztályos általános iskolává. Fokozatosan megszűntek a külön fiú- és külön leányiskolák.

1950-ben megalakult a helyi államhatalmi szerv, a tanács. Új lakótelepek keletkeztek, új iskolák és más művelődési intézmények létesültek. A tanácson belül a városi és kerületi művelődésügyi állandó bizottságok szorgalmazták a meglévő intézmények bővítését, a tárgyi feltételek javítását és az újak építését.

Mint tanácstag, magam is részese, két évtizeden át irányítója voltam a fejlesztésnek.

Generációnk lerakta a szocializmus alapjait, új arculatot adott, és igényes, magasabb rendű társadalmat.

József Attila

THOMAS MANN ÜDVÖZLÉSE

Mint gyermek, aki már pihenni vágyik
és el is jutott a nyugalmas ágyig
még megkérel, hogy: „Ne menj el, mesélj” –
(így nem szökik rá hirtelen az éj)
s míg kis szíve nagyot szorongva dobban,
tán ő se tudja, mit is kíván jobban,
a mesét-e, vagy azt, hogy ott legyél:
így kérünk: Ül le közénk és mesélj.
Mondd el, mit szoktál, bár mi nem feledjük,
mesélj arról, hogy itt vagy velünk együtt
s együtt vagyunk veled mindannyian,
kinek emberhez méltó gondja van.
Te jól tudod, a költő sose lódít:
az igazat mondd, ne csak a valódit,
a fényt, amelytől világlik agyunk,
hisz egymás nélkül sötétben vagyunk.
Ahogy Hans Castorp madame Chauchat testén,
hadd lássunk át magunkon itt ez estén.
Párnás szavadon át nem üt a zaj –
mesélj arról, mi a szép, mi a baj,
emelvén szívünk a gyásztól a vágyig.
Most temettük el szegény Kosztolányit
s az emberségen, mint rajta a rák,
nem egy szörny-állam iszonyata rág
s mi borzadozva kérdezzük, mi lesz még,
honnan uszulkan ránk új ordas eszmék,
fő-e új méreg, mely közénk hatol –
meddig lesz hely, hol fölolvasható?...
Arról van szó, ha te szólsz, ne lohadjunk,
de mi férfiak férfiak maradjunk
és nők a nők – szabadok, kedvesek
s mind ember, mert az egyre kevesebb...
Foglalj helyet. Kezdd el a mesét szépen.
Mi hallgatunk és lesz, aki csak éppen
néz téged, mert örül, hogy lát ma itt
fehérek közt egy európaít.